

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Vanhempien kokemuksia yhteistyöstä vantaalaisessa päiväkodissa

Linda Luostarinen

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Vanhempien kokemuksia yhteistyöstä
vantaalaisessa päiväkodissa**

Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2018

Vanhempien kokemuksia yhteistyöstä vantaalaisessa päiväkodissa

2018

Sivumäärä 74

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia vantaalaisen päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa hyödyllistä tietoa yhteistyöstä päiväkodille, jotta se voi kehittää toimintaansa. Tutkimuksessa tutkittiin, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön ja siihen liittyviä olennaisia tekijöitä. Tutkimuksessa selvitettiin myös mikä yhteistyössä toimii hyvin sekä vanhempien mahdollisia kehitysehdotuksia yhteistyölle. Tutkimustulosten avulla päiväkotitoiminta voi kehittää vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin päiväkodin lasten vanhemmilta puolistrukturoidulla paperisella kyselylomakkeella joulukuussa 2017. Kyselylomakkeita jaettiin 129 kappaletta ja vastauksia palautui takaisin 24. Tutkimuksen vastausprosentti oli 18,6%. Tutkimuksen aineiston analysointimenetelmänä käytettiin avointen kysymysten kohdalla aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, ja suljettujen kysymysten kohdalla tilastollisia menetelmiä.

Opinnäytetyön viitekehys koostuu kolmesta osasta; varhaiskasvatuksesta, huoltajien ja päiväkodin yhteistyöstä sekä osallisuudesta. Varhaiskasvatuksen osiossa käsitellään varhaiskasvatuksen arvoperustaa, yhteiskunnallista näkökulmaa, tehtävää ja tavoitteita sekä varhaiskasvatussuunnitelmaa. Huoltajien ja päiväkodin yhteistyö osiossa käsitellään yhteistä kasvatustehtävää sekä yhteistyön rakentumista ja haasteita. Osallisuutta lähestytään osallisuuden tekijöiden, vanhempien osallisuuden ja yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta tukevien periaatteiden kautta.

Tutkimustulokset osoittivat, että vanhemmat kokevat yhteistyön pääosin hyvänä. Vanhemmat kokivat, että yhteistyö on erittäin tärkeää ja sitä on sopivassa määrin. Vanhemmat saivat hyvin tietoa tärkeistä asioista sekä päivittäinen kohtaaminen ja kuulumistenvaihto sujuivat pääosin hyvin. Vanhempien vastauksissa ilmeni kuitenkin eroavuuksia. Vaikuttavin tekijä vanhempien yhteistyöhön osallistumiseen oli kiire. Vanhempia miellyttäviä yhteistyömuotoja olivat päivittäinen keskustelu, sähköinen viestintä ja vanhempainillat. Yhteistyössä hyvänä pidettiin avointa keskusteluyhteyttä, päivittäistä vuorovaikutusta, sähköistä tiedonkulkua ja ystävällistä henkilökuntaa. Vanhempien mukaan kehitettävää oli lapsen kuulumistenvaihdossa ja tiedottamisessa. Muutamit vanhemmat toivoivat enemmän tietoa lapsen hoitopäivästä ja tärkeistä asioista ilmoitettavan aikaisemmin.

Asiasanat: varhaiskasvatus, huoltajien ja päiväkodin yhteistyö, osallisuus

Parents' experiences of educational partnering in a kindergarten in Vantaa

2018

Pages

74

The purpose of this thesis was to examine parents' experiences of educational partnering in a kindergarten in Vantaa. Educational partnering is defined as collaboration between parents and the staff of a kindergarten. The aim of the study was to provide information on collaboration, so the kindergarten could improve educational partnering. The study investigated how parents experience education partnering and the related factors. The study also clarified what worked well in the cooperation as well as improvement based on proposals from the parents.

The study was implemented as qualitative research with the data being collected from the parents through a semi-structured questionnaire in December 2017: 129 questionnaires were distributed, and 24 replies received. The response rate of the study was 18,6 %. The data analysis method used for the open-ended questions was data-driven content analysis and statistical methods were used for closed-ended questions.

The theoretical framework of the thesis consists of three parts: early childhood education, educational partnering and involvement. In the part early childhood education section, the values, the social status, the main function and objectives of early childhood education and early childhood education programs are addressed. The education partnering theory section includes the analysis, principles and challenges of education partnering. Involvement is approached through the principles of involvement and the participation of parents in early childhood education.

The findings showed that the parents were content with the education partnering. The parents felt that education partnering was very important and there was a suitable amount of collaboration. The parents felt that they got information about important things reasonably well and the daily interaction and discussion went mainly well. However, there was also some discrepancies in the responses of the parents. The most important factor related to the participation of parents in early childhood education was 'rushing'. The most liked forms of collaboration were daily conversation, electronic communication and parents' evenings. The open communication connection, daily interaction, electronic communication and friendly staff were all considered good. Areas for improvement included receiving more daily information about their child's day at the kindergarten and informing about important things earlier.

Keywords: early childhood education, educational partnering, collaboration, involvement

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Varhaiskasvatus	9
2.1	Varhaiskasvatuksen määritelmä ja arvoperusta	9
2.2	Yhteiskunnallinen näkökulma	11
2.3	Varhaiskasvatuksen tehtävä ja tavoitteet	12
2.4	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	13
3	Huoltajien ja päiväkodin yhteistyö	15
3.1	Jaettu kasvatustehtävä	15
3.2	Yhteistyön rakentuminen	17
3.2.1	Aloituskeskustelu	17
3.2.2	Lapsen vastaanottaminen ja tutustumisvaihe	18
3.2.3	Päivittäiset kohtaamiset	20
3.2.4	Kasvatuskeskustelut	21
3.2.5	Lapsen erityisen tuen tilanteet	22
3.3	Yhteistyön haasteet	23
4	Osallisuus.....	24
4.1	Osallisuuden tekijät	25
4.2	Vanhempien osallisuus	25
4.3	Yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta tukevat periaatteet	27
4.3.1	Kuuntelu	27
4.3.2	Kunnioitus	28
4.3.3	Luottamus	28
4.3.4	Dialogi	29
5	Aiempiä tutkimuksia	30
6	Tutkimus	31
6.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	31
6.2	Tutkimusmenetelmä.....	32
6.3	Tutkimuksen kesto ja tutkimuslupa	34
6.4	Tutkimuskysymykset.....	34
6.5	Aineiston keruu	36
6.6	Aineiston analyysi.....	38
7	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	39
8	Tutkimuksen tulokset.....	42
8.1	Vanhempien kokemus yhteistyöstä	42
8.2	Yhteistyön määrä	44
8.3	Yhteistyömahdollisuudet.....	45

8.4	Yhteistyön tärkeys	46
8.5	Osallistumiseen vaikuttavat tekijät	48
8.6	Tiedottaminen	49
8.7	Päivittäinen kohtaaminen ja kuulumistenvaihto	50
8.8	Pidetyimmät yhteistyömuodot	51
8.9	Mikä yhteistyössä toimii hyvin?	52
8.10	Mitä kehittävää yhteistyössä on?	54
9	Johtopäätökset	55
9.1	Yhteistyö ja siihen liittyvät olennaiset tekijät vanhempien kokemana	56
9.2	Mistä vanhemmat pitävät yhteistyössä?	58
9.3	Kehittämissuhteet	58
9.4	Yhteenveto johtopäätöksistä	59
10	Pohdinta	60
10.1	Opinnäytetyöprosessin pohdintaa	60
10.2	Tutkimustulosten- ja aiheen pohdintaa	63
10.3	Varhaiskasvattajien valmiudet yhteistyölle	65
	Lähteet	67
	Kuviot	69
	Taulukot	69
	Liitteet	70

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on huoltajien ja päiväkodin välinen yhteistyö, jota lähestytään vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön aihepiiri lähti yhteistyökumppanin ehdotuksesta. Päiväkodin tavoitteena on ollut useamman vuoden haastaa vanhemmat yhteistyöhön mukaan, mistä opinnäytetyön aihe nousi. Tämän lisäksi yhteistyö on yksi tärkeimmistä tekijöistä varhaiskasvatuksessa. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman myötä vanhemmilla on merkittävämpi rooli yhteistyössä ja varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyössä on sekä tutkiva että kehittävä puoli. Opinnäytetyön ideana on tutkia lasten vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa sekä mitä hyvää ja mitä kehitettävää yhteistyössä on. Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa päiväkodin työntekijöille hyödyllistä tietoa siitä, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön ja siihen liittyvät olennaiset tekijät. Tutkimuksen avulla päiväkotitoiminta voi kehittää vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä entistäkin sujuvammaksi.

Päiväkodin henkilöstön ja huoltajien yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön tavoitteena on molempien osapuolien yhteinen sitoutuminen lapsen turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus ovat yhteistyön peruspilareita. Henkilökunnan ja huoltajien havainnot ja keskustelut lapsen päivästä tukevat lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamista. Yhteistyö edellyttää varhaiskasvatuksen työntekijöiltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32-33)

Teoreettisessa viitekehyksessä vanhempien ja päiväkodin yhteistyötä on käsitelty sen rakentumisen sekä osallisuuden tekijöiden kautta. Kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus ovat Kaskelan ja Kekkosen (2007) mukaan keskeisiä yhteistyön periaatteita. Vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden keskinäinen tasavertainen vuoropuhelu, luottamus ja kunnioitus ovat edellytyksiä toimivalle yhteistyölle sekä lapsen laadukkaan varhaiskasvatuksen takaamiseksi. Teoriaviitekehyksessä olen syventynyt huoltajien ja päiväkodin osalta myös vanhempien osallisuuteen varhaiskasvatuksessa sekä yhteistyön ja osallisuuden haasteisiin.

Olen pohjannut huoltajien ja päiväkodin yhteistyön teoriaa ottamalla teoreettiseen viitekehykseen mukaan myös varhaiskasvatuksen osuuden. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa lapsen turvallinen ja kehittävä kasvuympäristö. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 15). Varhaiskasvatusta on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetukseen ja

hoidon kokonaisuus, jota toteutetaan lapselle suotuissa oppimisympäristössä. Varhaiskasvatuksen toiminta on ammattihenkilöstön toteuttamaa tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteuttamiseksi. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2016, 20.) Käsittelen varhaiskasvatuksen tehtävää, tavoitteita ja yhteiskunnallista asemaa sekä varhaiskasvatussuunnitelmia. Yhteistyöpäiväkodin tavoitteita on muunmuuassa varhaiskasvatustoiminnan näkyväksi tekeminen ja sitä kautta vanhempien osallistaminen yhteistyöhön. Näin ollen yhteistyöllä on tärkeä painopiste päiväkodin toiminnassa.

Tutkimus toteutettiin pääosin laadullisena lomaketutkimuksena eräässä vantaalaisessa kunnallisessa päiväkodissa. Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella päiväkodin vanhemmilta joulukuussa 2017. Tutkimusaineiston analysointimenetelminä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä ja tilastollisia menetelmiä. Tutkimuksen tulokset ovat esitetty tutkimuskysymyksiä seuraten sekä havainnoillistaen taulukoiden, kuvioiden ja sitaattien avulla.

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta viitekehystä, tutkimuksen käsittelystä, tulosten purkamisesta ja johtopäätöksistä sekä pohdinnasta. Tutkimuskappale koostuu tutkimuksen tarkoituksesta, tavoitteista ja toteuttamisesta. Esittelen myös tutkimusmenetelmät, tutkimustehtävät -ja kysymykset sekä aineistonkeruun -ja analysoinnin. Lopuksi pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Tulokset on esitetty kyselylomakkeen kysymyksiä vastaavilla väliluvuilla. Johtopäätöksiin on kerätty tutkimuksen keskeiset tulokset tutkimuskysymyksiin sekä koottu yhteenvedo tutkimustuloksista. Lopuksi pohdin opinnäytetöprosessia, tutkimustuloksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa on kasvanut huomattavasti viimeisien vuosikymmenien aikana. Varhaiskasvatus sai uuden merkityksen vuonna 1973, jolloin voimaan tuli laki lasten päivähoidosta. Päivähoitolaki merkitsi tietyn ajanjakson päättymistä Suomen varhaiskasvatuksen historiassa, sillä eri ikäryhmille tarkoitettujen päivähoitolaitosten perinteiset nimikkeet, kuten lastentarha ja -seimi, korvattiin yhteisellä nimellä päiväkotii. (Lastensuojelun keskusliitto. Muuranen, K. 2017)

2.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä ja arvoperusta

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen tiellä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.) Varhaiskasvatus käsitetään lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatukseen, hoidon ja opetuksen muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (19.1.1973/36. Varhaiskasvatuslaki). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka pohjautuu määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. Pedagogiikka on monitieteistä, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon pohjautuvaa, ammatillisesti johdatettua ja ammattilaisten toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten oppimisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Se ilmenee varhaiskasvatuksen oppimisympäristössä, toimintakulttuurissa sekä kasvatukseen, hoidon ja opetuksen kokonaisuudessa. Pedagogiikan painottuminen edellyttää varhaiskasvatushenkilöstön pedagogista asiantuntemusta ja sitä, että henkilöstöllä on yhteinen käsitys siitä, miten lasten hyvinvointia ja oppimista edistetään parhaalla mahdollisella tavalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 20.)

Varhaiskasvatusta toteutetaan henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, hoito ja opetus muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Näitä kolmea tekijää voidaan tarkastella erillisinä käsitteinä, mutta käytännön toiminnassa ne sulautuvat yhteen. Nämä tekijät mahdollistavat kokonaisvaltaisen toimintatavan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Kasvatus, hoito ja opetus painottuvat eri tavoin eri-ikäisten lasten kanssa ja heille tarkoitetuissa toiminnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 21.)

Kasvatuksella tarkoitetaan toimintaa, jonka myötä kulttuuriset arvot, tavat ja normit välittyvät, muokkautuvat ja uudistuvat. Kasvatuksen tavoite on osittain siirtää tärkeitä pidettyjä arvoja ja traditioita sekä kulttuuriperintöä seuraavalle sukupolvelle. Kasvatuksen kautta ohjataan lapsia muodostamaan omia mielipiteitään ja arvioimaan kriittisesti yleisiä ajattelu- ja toimintatapoja sekä toimimaan eettisesti kestäväällä tavalla. Kasvatuksen sivistystehtävään kuuluu ohjata tietoisesti lapsen yksilöllisen identiteetin muotoutumista niin, että lapset oppivat havaitsemaan oman toimintansa vaikutukset toisiin ihmisiin ja

ympäristöön. Lasten kehitystä edistetään niin, että he oppivat toimimaan ja käyttämään osaamistaan ja taitojaan myös muiden hyväksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 21.)

Opetuksen perustana on varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritelty oppimiskäsitys. Opetuksen päämääränä on edistää lasten oppimista ja auttaa lapsia luomaan käsityksiä itsestään, toisista ihmisistä ja ympäröivästä maailmasta. Varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan ja motivoidaan oppimaan uusia asioita sekä ohjataan käyttämään erilaisia oppimistapoja. Opetus vahvistaa ja siinä hyödynnetään lasten luontaista uteliaisuutta ja tutkimisen halua. Opetuksessa huomioidaan lasten kehittyvät taidot, vahvuudet, mielenkiinnonkohteet sekä lasten yksilöllisen tuen tarpeet. Opetuksen lähtökohtana ovat lisäksi oppimisympäristöille, laaja-alaiselle osaamiselle ja pedagogiselle toiminnalle asetetut tavoitteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 21.)

Hoidolla tarkoitetaan fyysisistä perustarpeista huolehtimista sekä tunnepohjaista välittämistä. Hoidon tavoitteena on, että lapsi tuntee itsensä arvostetuksi ja ymmärretyksi sekä olevansa yhteydessä muihin ihmisiin. Perustan hyvälle hoidolle ja huolenpidolle muodostavat vastavuoroinen ja kunnioittava vuorovaikutussuhde sekä myönteinen kosketus ja läheisyys. Päivittäiset tilanteet, kuten ruokailu, lepo, pukeutuminen ja riisuminen sekä hygieniasta huolehtiminen ovat keskeinen osa lapsen päivän kulkua. Varhaiskasvatuksen hoitotilanteet ovat samalla aina kasvatus- ja opetustilanteita, joissa opetellaan esimerkiksi, itsestä huolehtimisen taitoja, vuorovaikutustaitoja ajan hallintaa sekä omaksutaan hyviä tottumuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 21.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus huolenpitoon hyvinvointiin ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus ja lapsen syrjintäkielto varhaiskasvatuslain sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksista koskevan yleissopimuksen mukaisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 18.) Kasvatus niin kuin varhaiskasvatuskin heijastaa aikansa arvoja ja ilmiöitä (Järvinen ym. 2009, 84).

Varhaiskasvatuksen taustalla vaikuttaa lapsen oikeudet ja käsitys lapsuuden itseisarvosta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016,18). Lapsuus on tärkeä elämänvaihe, jota tulee kunnioittaa ja vaalia. Kasvattajan tehtävä on turvata lapselle lapsuus ja kasvurauha. Lapsuuteen kuuluu monia arvokkaita asioita, kuten luovuus, mielikuvitus, leikkimisen taito ja kyky sanattomaan ilmaisuun, joita kasvattajien tulee vaalia. Lapsi tarvitsee lämpimiä sosiaalisia suhteita, onnistumisen kokemuksia ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksen omana itsenään. Lapsi tarvitsee ehdotonta rakkautta ja vapautta, mutta toisaalta rajoja ja ohjausta.

Kasvattajan tehtävä on luoda luottamusta ja turvallisuutta lapsen elämässä. Lapsuudesta saadut kokemukset kulkevat ihmisen mukana koko elämän. (Järvinen ym. 2009, 8-10.)

Muita arvoja varhaiskasvatuksen taustalla ovat lapsen oikeuksien ja lapsuuden itseisarvon lisäksi ihmisenä kasvaminen, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus, perheiden moninaisuus ja terveellinen ja kestävä elämäntapa. Varhaiskasvatus pohjautuu elämän, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään. Päivähoidon tulee edistää suomalaisia demokraattisia arvoja; yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 18.)

Päivähoidossa lapsilla tulee olla tilaisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi syntyperästä, sukupuolesta, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Varhaiskasvatus pohjautuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen vuorovaikutuksessa ja päiväkotiympäristössä. Hyvä kasvatusyhteistyö edellyttää ammatillista, avointa ja kunnioittavaa suhtautumista monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, elämäntapoihin ja uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkökulmiin. Jokaisen lapsen tulee voida kokea perheensä arvokkaaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 18.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Varhaiskasvatuksessa tarjotaan lapsille mahdollisuuksia kehittää taitojaan ja noudatetaan kestävä elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen näkökulma huomioidaan. Kasvatus luo pohjaa ekososiaaliselle sivistykselle niin, että ihminen ymmärtää ekologisen kestävyuden olevan ehto sosiaaliselle kestävyydelle ja ihmisoikeuksien toteutumiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 18.)

2.2 Yhteiskunnallinen näkökulma

Määräysten ja lakien tarkoituksena on turvata laadukas varhaiskasvatustoiminta. Sosiaali- ja terveysalalla on tärkeää huolehtia lakien, määräysten, sopimusten ja eettisten periaatteiden noudattamisesta. Varhaiskasvatusta ohjaavat lukuisat lait, määräykset ja sopimukset. Varhaiskasvatusta ohjaa niin Kuntalaki kuin Sosiaalihuoltolaki. Lisäksi päivähoidosta on oma lakinsa, Laki lastenpäivähoidosta ja asetus lasten päivähoidosta. (Järvinen ym. 2009, 88-89).

Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on huoltajiensa vanhempainvapaan jälkeen oikeus kunnan järjestämään päivähoitoon. Siinä yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka, joka mahdollistaa vanhempien osallistumisen työelämään ja opiskeluun. Tähän oikeuteen varhaiskasvatuspalvelut perustuvat. Suomalaisen

perhepolitiikan yhtenä tavoitteena on tarjota tukea perheille pienten lasten hoidon järjestämisessä. (Järvinen ym. 2009, 88-89).

Hoito- ja kasvatustyössä on merkittävää luottamuksellisuus. Sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä koskee salassapito, joka tarkoittaa asiakaskirjasalaisuutta, vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa. Varhaiskasvatuksen työntekijöillä on myös velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos heidän tiedossaan on lapsi, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, oma käyttäytyminen tai kehitystä vaarantavat olosuhteet edellyttävät lastensuojelu tarpeen selvittämistä. (Järvinen ym. 2009, 92).

Suomessa varhaiskasvatuspalvelut kuuluvat palvelujärjestelmään (Järvinen ym. 2009, 97). Varhaiskasvatus kuuluu suomalaiseen sosiaalihuoltoon eli päivähoito on osa sosiaaliturvaa. Varhaiskasvatuspalvelut ovat osa lapsi- ja perhe palveluita ja lapsiperheiden tukijärjestelmää, jonka toteutumisessa on oleellista yhteistyö eri toimintatahojen kesken. (Järvinen ym. 2009, 91-93). Lasten päivähoito on peruspalvelu, jota rahoitetaan pääosin yhteiskunnan varoista. Päivähoito määritellään kunnissa lähipalveluihin, joka tarkoittaa sitä, että palvelut tuotetaan lähellä asiakasta eli tässä tapauksessa lasta ja perhettä. (Järvinen ym. 2009, 98).

Kunnan velvollisuus on järjestää ja huolehtia sekä yleisistä sosiaalipalveluista että erityisistä sosiaalipalveluista, joista on säädetty erikseen omalla lainsäädännöllään, kuten lasten päivähoidosta. Kunnan tehtävä on huolehtia siitä, että päivähoitopalveluita on saatavilla kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa kuin kunnassa esiintyvä tarve vaatii. Kunta järjestää lapsille lakisääteisten palvelujen lisäksi monimuotoista leikki- ja kerhotoimintaa. Muuta varhaiskasvatustoimintaa ovat kuntien järjestämä avoin varhaiskasvatustoiminta sekä seurakuntien ja järjestöjen kerhotoiminta. (Järvinen ym. 2009, 97-98.)

2.3 Varhaiskasvatuksen tehtävä ja tavoitteet

Suomessa varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on useita tehtäviä. Varhaiskasvatuksen päätehtävä on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista toimien yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä palvelu, joka ehkäisee myös lasten syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot tukevat lapsen osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14.)

Varhaiskasvatuslain 2 a § (8.5.2015/580) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen

tasa-arvon toteuttamista. Tavoitteena on toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset sekä varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulee turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Päämääränä on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. (Varhaiskasvatuslaki. 8.5.2015/580.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulee tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisen ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen sekä varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Päämääränä on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki. 8.5.2015/580.)

Varhaiskasvatuksen järjestäjä on veloitettu kertomaan huoltajille varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta sen eri muodoissa. Huoltajille tulee järjestää mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tämän lisäksi huoltajille järjestetään säännöllisesti tilaisuus osallistua paikallisen ja yksikkökohtaisen varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen riippuu perheiden valinnan, lasten lakisääteisen oikeuden ja varhaiskasvatuksen järjestäjän päätöksen mukaan. Tämä otetaan huomioon myös paikallisia suunnitelmia laadittaessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 16.)

2.4 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Suomalaista varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka pohjalta paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat toteutetaan. Varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista, ohjaa erityisesti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, vaikka sitä säätelee perusopetuslaki. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisen ohjauksen tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä sekä monialaisesta yhteistyöstä. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus koostuu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.)

Varhaiskasvatussuunnitelma uudistettiin vuonna 2016 ja uudistuksen lähtökohtana verrattuna aikaisempiin perusteisiin ovat lasten kasvuympäristön ja varhaiskasvatuksen toimintaympäristön muutokset. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on oikeudellisesti velvoittava määräys, jota varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee kunnioittaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.)

Varhaiskasvatuksen järjestäjien tulee laatia paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma valtakunnallisten kasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta. Laatimisvelvoite koskee sekä kunnan hankkimaa muuta varhaiskasvatustalveta että kunnan valvomaa yksityistä lasten päiväkotitoimintaa ja yksityistä perhepäivähoitoa. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat velvoittavat varhaiskasvatusyksiköitä sekä niitä tulee arvioida ja kehittää. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan kaikkia toimintamuotoja koskevaksi, kuten päiväkotii, perhepäivähoito ja muu varhaiskasvatustalveta, tai kullekin toimintamuodolle erikseen. Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi huolehtia järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä suunnitelmaa laadittaessa, arvioitaessa ja kehittäessä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 9.)

Varhaiskasvatussuunnitelma luodaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Suunnitelmaa luodessa tulee ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet, pedagogiset painotukset sekä varhaiskasvatukseen liittyvän arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat voivat tarkentaa valtakunnallisia perusteita, mutteivat ne voi sulkea pois mitään varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden, lain tai asetuksen edellyttämää sisältöä tai tavoitetta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 9.)

Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muut paikalliset suunnitelmat, kuten varhaiskasvatusta, lapsia ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset sekä esi-opetuksen- ja perusopetuksen opetussuunnitelma. Huomioon otetaan myös lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja kotoutumissuunnitelma. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävä on huolehtia, että varhaiskasvatuksen henkilökunnalla, huoltajilla sekä lapsilla on mahdollisuus osallistua

paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ja kehittämiseen.
(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 9.)

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhteistyössä paikallisten opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työtehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Lapsen kasvun ja oppimisen tien jatkuvuuden turvaamiseksi esi- ja perusopetuksen edustajat osallistuvat varhaiskasvatussuunnitelman luomiseen ja kehittämiseen. Varhaiskasvatuksen järjestäjä hyväksyy varhaiskasvatussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä tai muulla kielellä annettavaa varhaiskasvatusta varten. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä ottaa osaa ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 9-10.)

3 Huoltajien ja päiväkodin yhteistyö

Vielä pari vuotta sitten kodin ja päiväkodin yhteistyöstä käytettiin termiä kasvatuskumppanuus. Vanhassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan kasvatuskumppanuudesta, mutta sittemmin termistä on luovuttu. Maarit Alasuutarin (2010) tutkimuksen ”Suunniteltu lapsuus” mukaan päiväkodin työntekijät näyttävät tulkitsevan kasvatuskumppanuutta eri tavoilla. Voidaan päätellä, ettei termi ollut täysin yksiselitteinen. Uusissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan huoltajien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä.

3.1 Jaettu kasvatustehtävä

Vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä tarvitaan, koska molemmat huolehtivat ja kasvattavat lasta. Vanhemmat jakavat kasvatustehtävänsä varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. Päivähoidon työntekijät osallistuvat vanhempien rinnalla lapsen päivittäiseen hoitoon ja kasvatukseen. Vanhempien mahdollisuus jakaa kasvatusvastuu varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa luo tarpeen henkilöstön ja vanhempien yhteistyölle. (Kaskela & Kekkonen 2007, 20.)

Lain asettamana päivähoidon tehtäviin kuuluu kotien kasvatustyön tukeminen. Asiantuntijalähtöisiä auttamismalleja on vanhempainneuvonta, vanhempainkasvatus ja yleinen vanhemmuuden tukeminen, joissa perheen kasvatuskäytännöt koetaan ammattilaisen tuen, ohjauksen ja neuvonnan tarpeessa ja kohteena oleviksi. Lähtökohtana on, että varhaiskasvatuksen ammattilainen toimii vanhemman rinnalla -ei ensisijaisesti tukeakseen vanhempaa, vaan antaakseen vanhemmalle kokemuksen siitä, että työntekijät toimivat lasta koskevissa asioissa yhteisymmärryksessä vanhemman kanssa. Päivähoito tekee yhteistyötä kaikkien asiakasperheiden kanssa. Aloitteen yhteistyöstä tekee päivähoidon työntekijä ja päävastuu yhteistyön ylläpitämisestä on varhaiskasvattajalla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 20.)

Varhaiskasvatuksen käsittäminen vanhempien ja päivähoidon yhteiseksi, mutta jaetuksi kasvatus tehtäväksi tuo päivähoitoon uudenlaista palvelukulttuuria. (Kaskela & Kekkonen 2007, 20.) Varhaiskasvatuksen työntekijät ja vanhemmat jakavat tietojään, osaamistaan, näkemyksiään ja ymmärrystään lapsen parhaasta yhdessä puhuen, neuvotellen ja sopien. Lähtökohtaisesti varhaiskasvatuksen työntekijät ovat vastuussa siitä ajasta, jonka lapsi viettää hoidossa ja vanhemmat ovat vastuussa kotona ja perhepiirissä tapahtuvasta huolenpidosta ja kasvatuksesta. Lapsen hoitoon ja kasvattamiseen liittyvät käytännöt siirtyvät kuitenkin kasvuympäristöstä toiseen suoraan tai epäsuorasti. Lapsen mukana hänen kehossaan, mielessään, tunteissaan ja muistissaan kulkee kodin ja päivähoiton kasvuympäristöjen todellisuuksia, joista lapsi rakentaa omaa persoonallisuuttaan ja elämäänsä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21.)

Päivähoiton ja vanhempien yhteistyö luo lapselle kokemuksen siitä, että hänelle tärkeät aikuiset vaalivat toistensa suhteita lapseen ja etsivät riittävää yhteisymmärrystä lasta koskevissa tärkeissä asioissa. Yhteistyössä varhaiskasvatuksen työntekijä sitoutuu työskentelemään tietoisesti vanhempien ja muun henkilökunnan kanssa tavalla, joka edistää lasten kokemusta siitä, että päiväkodin kasvattajat arvostavat heidän vanhempiensa näkemyksiä, mikä auttaa lapsia oppimaan kulttuurista kompetenssia heille tärkeiden aikuisten käyttäytymisestä ja puheesta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21.)

Avoin keskustelu auttaa jakamaan kasvatusvastuuta lasta hoitavien aikuisten kesken. Vanhempi ei ole läsnä osasta lapsen päivää, joten lapsen hoitopäivän tapahtumista, tunteista ja kokemuksista kertomalla kasvattaja tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden eläytyä lapsen päivään. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21.) Oleellista on, että vanhempien ja työntekijöiden välillä vallitsee keskinäinen luottamus ja kunnioitus. Vanhemman tulee voida tuntea, että lapsi on asiantuntevassa hoidossa, eikä tämän täydy huolehtia, koska lapsen tarpeet ja toiveet tulevat kuulluiksi ja nähdyksi. Työntekijän tulee tietää, että vanhempi luottaa häneen kasvattajana sekä arvostaa ja kunnioittaa hänen ammattitaitoaan.

Vanhempien ja henkilökunnan jatkuvassa vuoropuhelussa käydään läpi tavanomaisia vastoinkäymisiä kuin lapsen erityisen tuen tarpeita ja vakavimpia ongelmia. Yhteistyön tavoitteena on jo päivähoitosuhteen alussa luoda riittävän luottamuksellinen suhde myös hankalien asioiden puheeksi ottamiseksi. Luottamusta tarvitaan niin tavallisiin kasvatuskeskusteluihin, mutta erityisesti ristiriitatilanteisiin, jossa työntekijän näkemykset ja havainnot lapsen tilanteesta eivät vastaa vanhemman käsitystä. Toimivassa yhteistyössä vanhemmat ja päivähoito etsivät yhteisymmärrystä siitä, miten erilaisissa kasvuympäristöissä elävälle lapselle turvataan kasvun, kehityksen ja oppimisen suotuisa perusta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21.)

3.2 Yhteistyön rakentuminen

Yhteistyö alkaa aina tutustumisesta. Perheen kotona tai päivähoitossa tapahtuva tutustumiskäynti on osa yhteistyö-koulutusmallin tuomaa työkäytäntöä. Ehdotus tutustumiskäynnistä voidaan tehdä perheelle samalla kun vanhemmille vahvistetaan tietoa lapsen päivähoitopaikasta. Vanhempien niin toivoessa keskustelu voidaan käydä myös päiväkodissa tai muualla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21.)

Lapsen ja koko perheen kannalta luontevin paikka tutustumiselle on usein oma koti. Tutustumiskäynnin tavoitteena on käydä läpi lapsen päivähoito aloitukseen, vanhempien toiveisiin ja odotuksiin liittyvä aloituskeskustelu. Vanhemmilla saattaa olla kaikenlaisia ennakkoaajatuksia ja kysymyksiä päivähoitoon ja muuttuvan arjen sujumiseen liittyen. Monille vanhemmille pikkulapsivaihe on selviytymistä ja tasapainottelemista työelämän, vapaa-ajan, kodin töiden ja lastenhoidon välillä. Isäksi ja äidiksi ei synnytä luonnostaan vaan kasvetaan asteittain lasten kasvaessa, ilojen ja murheiden kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21.) Työn imu ja taloudelliset paineet voivat johtaa perhe-elämän epätasapainoon (Bardy & Känkänen 2005, 22).

3.2.1 Aloituskeskustelu

Aloituskeskustelun perustana on antaa perheelle puheenvuoro. Koti tarjoaa vanhemmille turvallisen paikan puheelle omasta lapsesta ja perheestä, toisin kuin uusi lapsen tuleva päivähoitopaikka, joka on vielä vieras. Perheen kynnys kertoa omista odotuksista, peloista ja toiveista madaltuu tutussa kotiympäristössä. Koti ympäristönä konkretisoi vanhempien kertomaa, jolloin työntekijöiden omille mielikuville ja ennakkoluuloille jää vähemmän tilaa. Työntekijällä on ainutlaatuinen tilaisuus olla luomassa luottamukseen perustuvaa suhdetta vanhempiin ja lapseen perheen kotona. (Kaskela & Kekkonen 2007, 41.)

Aloituskeskustelun yhtenä päämääränä on, että työntekijä auttaa vanhempia valmistamaan lasta päiväkodin aloitukseen. Vanhemmilla voi olla monenlaisia mielikuvia ja toiveita päivähoito aloituksen suhteen, joista varhaiskasvattajan on hyvä kuulla ja olla tietoinen. Vanhempi kykenee paremmin valmistelemaan lasta tulevaan muutokseen omien tunteiden ja selkiintymisen kautta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 41.)

Aloituskeskustelu tulee käydä ennen kuin lapsi on aloittanut päivähoito. Siten vanhemmille jää aikaa valmistaa lasta päivähoitoon. (Kaskela & Kekkonen 2007, 41.) Aikuisten luoma suhde tukee lasta, kun varhaiskasvattaja on tutustunut perheeseen jo ennen varsinaista aloitustilannetta. Koti-käynnillä luotu varhaiskasvattajan ja lapsen ensikontakti tukee lasta uuteen paikkaan tulemisessa. Aloituskeskustelu voidaan käydä myös tilanteissa, joissa lapsi siirtyy päiväkodista tai ryhmästä toiseen, aloittaa esiopetuksen tai tarvitsee erityistä tukea. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.)

Lapselle koti on turvallisin paikka tutustua uuteen aikuiseen, lapsen tulevaan hoitajaan. Työntekijä voi havainnoida sitä, miten lapsi toimii kotona. Tieto auttaa varhaiskasvattajaa toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla lapsen persoonan huomioiden vastaanottaessaan lapsen päivähoitoon. Perheen kotona työntekijän on luontevaa tutustua siihen, miten lapsi toimii yhdessä vanhempien kanssa. Näin työntekijä saa tutustumiskäynnillä tietoa ja ymmärrystä lapsesta ja lapsen luonteenomaisesta tavasta toimia. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.)

Kotona käydyssä aloituskeskustelussa päivähoiton työntekijällä on vastuu tutustumistyöstä lapseen ja perheeseen. Varhaiskasvattaja saa tuntumaa vastaanoton tärkeyteen ja siihen tilanteeseen, miltä tuntuu luoda suhdetta uusiin ihmisiin vieraassa ympäristössä, koska perheen koti on työntekijälle vieras paikka. Tätä tärkeää tuntumaa itse koetun kautta varhaiskasvattaja voi käyttää hyväkseen luodessaan suhdetta lapseen ensimmäisten hoitoviikkojen aikana. Työntekijän sensitiivinen suhtautuminen lapsen päivähoiton aloitus aikana, jolloin lapset ikävöivät, itkevät tai arastelevat tulla uuteen paikkaan, luo pohjan päivähoiton jatkumolle. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.)

Lapsen oma tuleva hoitaja tekee aloituskeskustelun yksin tai työparin tai päiväkodinjohtajan kanssa. Perhepäivähoiton aloituskeskustelussa mukana voi toimia perhepäivähoiton ohjaaja. Perheestä paikalla on lapsi ja mieluiten molemmat huoltajat, mutta ainakin toinen. Jos perhe haluaa paikalla voivat olla myös sisarukset tai muita lapselle läheisiä ihmisiä. Yksinhuoltaja- ja uusperheissä on vanhemman kanssa sovittava, ketkä perheen aikuisista osallistuvat keskusteluun. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.)

Tutustumiskäynti toteutetaan aina kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti: perhettä kunnioittavalla, kuulevalla, dialogia ja luottamusta rakentavalla tavalla. Aloituskeskustelussa kotona työntekijä luo perustaa vanhempien ja päivähoiton työntekijän väliselle suhteelle. Vanhempien kokemus kuulluksi tulemisesta rakentaa luottamuksellista suhdetta, mikä on keskeinen tavoite tutustumiskäynnin toteutumisessa. Huoltajien ja päivähoiton yhteistyökoulutuksessa on kehitetty tutustumiskäynneille erillinen lomake, joka toimii työntekijän apuna ja työvälineenä keskustelussa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 42.)

3.2.2 Lapsen vastaanottaminen ja tutustumisvaihe

Lapsi tulee hoitoon perheensä jäsenenä, joten päivähoiton aloitus koskee koko perhettä. Lapsen aloittaessa päiväkodissa, hänen elämänsä muuttuu monin tavoin. Lapsi työstää eroaan vanhempiin, luo uusia suhteita hoitaviin aikuisiin sekä tulee osalliseksi lapsiryhmää ja sen toimintaa (Munter 2001, 37-38). Varhaiskasvattajan tehtävä on silloin monitasoinen: auttaa lasta kestämään eron vanhemmistaan, liittymään osaksi lapsiryhmää sekä luomaan suhteen aluksi yhteen varhaiskasvattajaan ja vähitellen muihin ryhmän aikuisiin. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43.)

Lapsen valmistelemiseen kuuluu vanhemman ja lapsen yhteinen tutustumisjakso päiväkodissa, jonka pituudesta ja sisällöstä on hyvä sopia jo aloituskeskustelussa. Lapsen kehityksen kannalta tärkeä jatkuvuuden tunne voi säilyä, kun kotoa siirtyminen päivähoitoon tapahtuu vaiheittain. Aloituskeskustelussa sovittu järjestely auttaa perhettä muutostilanteessa. Tutustuminen lapseen tämän kotona ja aloituskeskustelu vanhempien kanssa on antanut varhaiskasvattajalle aavistuksen siitä, minkälainen lapsi hoitoon on saapumassa. Tutustumiskäynnillä tehdyt havainnot ja vanhempien kertomukset lapsesta helpottavat työntekijää rakentamaan suhdetta lapseen ja vastaanottamaan tätä päivähoitoon. Lisäksi, kun lapsi on saanut tutustua tulevaan hoitajaansa hänelle tutussa ympäristössä, lapsen on helpompi rakentaa luottamusta hoitajaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43.)

Lapsi kuin myös vanhempi tarvitsevat päivähoidon työntekijältä erokokemuksen kuulevaa suhtautumista ja myötätuntoista toimintatapaa. Mitä vähemmän lapsella on sanallisia kykyjä kertoa omista tarpeistaan, sitä enemmän ja useammin tarvitaan kasvattajaa lapsen tulkkina. Pieni lapsi ei kykene käsittelemään omia ja toisten tunteita, eikä käsittämään omia kokemuksiaan, vaan hän on riippuvainen aikuisen valmiuksista vastaanottaa ja käsitellä niitä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43.) Lapsi tarvitsee myös perinpohjaista mielen kannattelua, jos hän ei pysty ilmaisemaan tunteitaan sanoin (Schulman 2011).

Lapsen erokokemukseen liittyvät tunteet ovat tärkeä huomioida ja jos mahdollista käsitellä niitä lapsen kanssa. Tunteiden sanallistaminen ja lapselle puhuminen siitä, mitä nyt tapahtuu ja mitä kasvattaja näkee lapsessa tapahtuvan helpottaa lasta ymmärtämään ja hallitsemaan omia tunteitaan. Tämän käsittämisen ja sensitiivisen kasvattajan avulla lapsen on mahdollista kokea turvallisuutta, kiintyä kasvattajaan ja sopeutua päivähoitoon. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43.)

Varhaiskasvattajan on hyvä kertoa vanhemmalle lapsen ikävöimisestä: miten se on näkynyt päivähoitossa, mitä lapsi on puhunut, missä tilanteissa itkenyt, miten lohdututtanut, mitä kasvattaja on tehnyt ja mikä on auttanut. Useimmiten omien vanhempien ikävöiminen kertoo lapsen ja vanhemman tärkeästä ja ensisijaisesta suhteesta, mikä on hyvä tuoda esille äidille ja isälle. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43.)

Joissakin kunnissa ja päiväkodeissa on kehitetty omahoitaja tai vastuukasvattaja käytäntöä, joka tekee mahdolliseksi sekä lapsen että perheen yksilöllisen huomioimisen aloitusvaiheessa. Omahoitajakäytäntö, jossa lapsella on nimetty yksi oma työntekijä auttaa lasta aloitusvaiheessa turvautumaan lohdututtamaan tämän kasvattajan lähellä. Käytäntö auttaa samalla hoitajaa tuntemaan ja pitämään lapsi mielessään, kun vastuu lapsista jakautuu usean työntekijän kesken. Järjestely voi helpottaa vanhempia, kun he voivat jakaa ajatuksiaan ensisijaisesti yhden kasvattajan kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44.)

Lapsen äidin ja isä mielikuvien tukemisessa voidaan käyttää apuna valokuvia. Vanhemmat voivat tuoda perheestä valokuvia, joita lapsi voi katsella työntekijän kanssa ikävöidessään vanhempiaan. Työntekijä voi ottaa kuvia hoidon aloitusvaiheesta lapsesta ja vanhemmista yhdessä ja laittaa ne paikalle, josta lapsi voi katsoa niitä. Myös muut kotoa tuodut symbolitavarat, joihin lapsi voi päivän aikana turvautua, helpottavat usein lapsen kaipua ja toisaalta auttavat lasta pitämään äidin ja isän mielessään. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44.)

Lapsen asettuminen päivähoitoon vaatii vanhempien ja työntekijöiden tukea. Lapsi piirtyy kasvattajan muistiin ja mieleen lapsen erilaisten tunne- ja mielitilojen vastaanottamisen ja jakamisen myötä. Tämä yhteys ja tunto lapsesta ja tämän tarpeista helpottaa kasvattajaa toimimaan sensitiivisesti lapsen kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44.)

3.2.3 Päivittäiset kohtaamiset

Yhteinen vuoropuhelu kasvattajan, vanhemman ja lapsen välillä tapahtuu päivittäin vanhemman tuodessa tai hakiessa lasta päivähoitosta. Tähän kohtaamiseen on tärkeää ottaa lapsi mukaan ja kuulla lapsen kertomuksia päivästä, ajatuksista ja tunteista. Tarkemmin lasta koskevista asioista puhutaan erikseen sovitussa keskustelussa kuten hoito- ja kasvatuskeskusteluissa tai lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvissä keskusteluissa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44.)

Yhteistyö ja vuoropuhelu vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden välillä rakentuu prosessina koko lapsen päivähoitoajan. Varhaiskasvattaja voi omalla myönteisyydellään ja esimerkillään rohkaista vanhempaa kertomaan, kysymään tai pohtimaan lapseen liittyviä asioita. Päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien jatkuva, päivittäinen kohtaaminen ja keskustelu avaavat tilan puhua niin tavallisista lapsen asioista kuin ongelmallisista tilanteista. Ongelmakeskeinen puhe aiheuttaa herkästi vanhemmissa varautuneisuutta, eikä tue luottamuksen rakentumista. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44.)

Vanhemmille on ensiarvoisen tärkeää keskustella ja jakaa ajatuksia juuri heidän lapsestaan. Varhaiskasvattajan myönteinen puhe ja muistelu siitä, mitä hän on lapsesta päivän aikana kuullut, nähnyt ja lapsen kanssa yhdessä kokenut, auttaa vanhempaa sekä ymmärtämään lasta, että vaalimaan arvokkaita lapsuusmuistoja. Kasvattajista asiat voivat tuntua hyvin tavanomaisilta, mutta vanhemmille lapsen hoitopäivään liittyvät muistot ovat arvokasta tietoa. Aikuisen perspektiivistä arkiselta näyttävät asiat kuten, lapsen hauska sanonta pukeuduttaessa tai lohduttava halaus kaverin kaatuessa, ovat niitä arkisia tapahtumia, joihin vanhemman on helppo liittyä. Vuoropuhelu on parhaimmillaan kuulemista molemmin puolin, lapsen aamu- ja iltatarinoiden jakamista, josta syntyy tarvittava tuntemus lapsesta. Usein lapsi on hyvä ottaa mukaan tilanteeseen, missä aikuiset jakavat häneen liittyvää tietämystä. Siten lapsi saa olla paikalla ja osallinen hänen omissa asioissaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 45.)

Kun puhutaan lapsesta, ollaan lähellä usein myös perheen yksityisiäkin asioita. Vanhemmista asiat saattavat olla hyvinkin henkilökohtaisia, arkaluontoisia ja tunteita herättäviä. Jos vanhempien ja työntekijöiden välillä ei ole riittävästi vuoropuhelua, syntyy herkästi olettamuksia ja tulkintoja lapsesta, perheen tilanteesta, päivähoidosta ja huolen aiheista. Yhdessä ajattelun taito tarkoittaa, että ajatusten ja mielipiteiden ei tarvitse olla lopullisia vaan askeleita kohti lopputulosta. Kasvattajan myönteinen ja avoin asennoituminen perheeseen luo tilaa perheen monenlaiselle puheelle ja tunteiden läsnäololle. Lapsen liittyvien asioiden päivittäinen jakaminen helpottaa huoltilanteiden esille ottamista molemmiin puolin. Vanhemman ja kasvattajan luottamuksen ja syvällisempi keskustelu koituu aina lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2007, 45.)

3.2.4 Kasvatuskeskustelut

Vanhempien kanssa käytävät kasvatuskeskustelut ovat merkittävä yhteistyön toteutumisen alue. Keskustelut ovat myös se paikka, jossa yhteistyösuhteen syveneminen joko mahdollistuu tai estyy (Karila 2005, 49). Käytäntönä oli, että kasvatustyöntekijän ja vanhempien kesken käydään ainakin kerran vuodessa laajempi keskustelu lapsesta ja lapsen varhaiskasvatuksesta. Jos on tarve, voidaan käydä useampia keskusteluja. Yleensä ensimmäinen kasvatuskeskustelu käydään muutaman kuukauden kuluttua lapsen päivähoiton aloittamisesta. Lapsen hoito- ja kasvatuskeskustelut ovat kunnissa korvattu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevilla keskusteluilla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 45.) Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lapsen aloitettua varhaiskasvatuksessa ja se tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa, mutta aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtava syy. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 10)

Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen keskustelu tuo luontevaa jatkoa päivähoiton aloituskeskustelulle. Laadukkaan kasvatustoimen ominaisuutena on, että vanhempien ja perheiden näkökulmasta eri keskustelut ja tapaamiset luovat johdonmukaista jatkuvuutta toisiinsa nähden. Lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät keskustelut tarjoavat sopivan paikan palata aloituskeskustelussa esiin tulleisiin asioihin, ajatuksiin ja odotuksiin. Varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelussa palataan jo ennestään sovittuihin asioihin, jos lapsi on jo ollut päivähoitossa tai perhepäivähoitossa ja asioita tarkennetaan lapsen kasvun ja kehityksen myötä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 45.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa luodaan yhteisymmärrystä lapsesta ja sovitetaan yhteen kasvattajien ja vanhempien erilaisia tulkintoja lapsesta. Keskusteluissa työntekijöille ilmenee suuri haaste tiedostaa omat hyvään lapsuuteen, vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvät käsityksensä, ja ymmärtää niiden heijastuminen arjen vuorovaikutustilanteisiin (Karila 2005, 47-48). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa yhdistyvät sekä henkilöstön että huoltajien havainnot ja näkemykset lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheista sekä ryhmässä

toimimisesta. Lapsen yksilölliset tarpeet ja henkilökohtaiset seikat huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32.)

Lasta koskevissa kasvat keskusteluissa on oleellista luoda vanhempien ja varhaiskasvattajien välille myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Monien vanhempien mielessä luottamus päivähoitoon ja henkilökuntaan rakentuu kasvattajien ja lapsen välisistä suhteista ja siitä, miten kasvattajat välittävät asioita lapsesta vanhemmalle. Kasvattajan tehtäviin kuuluu havainnoida lasta ja tämän kehitystä johdonmukaisesti ja tietoisesti, jolloin hän kykenee välittämään oman ymmärryksensä ja tietämyksensä lapsesta vanhempien kanssa käytävässä vuoropuhelussa. Lapsen liittyvät huolenaiheet ilmaistaan vanhemmalle havaintoihin perustuen ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 46.)

3.2.5 Lapsen erityisen tuen tilanteet

Yhteistyössä keskustellaan perheiden kanssa säännöllisesti ja jatkuvasti lapsen jokapäiväisestä elämästä ja varhaiskasvatuksesta. Luottamuksellisen suhteen rakennettua on helpompi ottaa esille erityistä huomiota vaativia asioita. Työntekijöiden haasteena on ylläpitää kumppanuuden ilmapiiriä erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa henkilöstön ja vanhempien käsitykset yhteistyöstä, kasvatustarpeista, lapsen hoidon ja kasvatustarpeista tai perheen ja päiväkodin vastuunjaosta eroavat. Myönteisen yhteistyön ilmapiirin vaalimiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota myös silloin, kun perheen elämäntilanne jostain syystä vaatii tavanomaista kasvatustyöyhteistyötä monipuolisempaa tukea ja apua. (Kaskela & Kekkonen 2007, 46.)

Tapauksissa, jossa lapsi tarvitsee erityistä tukea, työntekijän haasteena on toimia ylläpitäen ja vahvistaen vanhempien luottamusta henkilöstön tahtoon ja kykyyn tukea lasta ja perhettä. Vaikeiden tilanteiden hoidossa työntekijöiden tavalla käyttää erilaisia kysymyksiä voi olla suuri vaikutus siihen, miten luottamus perheiden ja päiväkodin välille rakentuu ja miten se eri vaiheissa kestää. Avoimet kysymykset houkuttelevat esiin vanhempien omia näkökulmia, ajatuksia ja näkemyksiä. Yhteistyössä vanhempien kanssa on syytä olla tietoinen siitä, miten vuoropuhelun vaikuttaa vanhempien mahdollisuuksiin tulla osalliseksi omaa lastaan koskevassa asiassa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 47.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisilta vaaditaan erityistilanteissa kykyä kohdata erilaisia näkemyksiä sekä vastata ja tutkia niitä muodostaakseen ymmärryksen (Mönkkönen 2002). Erityistilanteissa lasta autettaessa työntekijän tulee kiinnittää huomiota oman ammatillisen roolinsa rajoihin sekä omaan tapaansa olla vuorovaikutuksessa vanhemman kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 47.)

Auttamisprosessiin kuuluu työvälineitä lapsen erityisen tuen tarpeen havainnoimiseksi, tutkimiseksi, ratkaisun etsimiseksi, vanhempien tai työntekijän, muutokseen tukemiseksi sekä

tilanteen yleiseksi arvioinniksi. Tilannetta johdatetaan eteenpäin yhdessä vanhempien, kasvatushenkilökunnan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Kun työntekijät ja vanhemmat tarkastelevat ja arvioivat havaintojaan lapsesta ilman tavoitetta diagnosoida, ovat molemmat havainnot kokonaiskuvan saamiseksi oleellisia. Työntekijä voi oman osaamisensa ja tietonsa pohjalta vahvistaa sekä tarkentaa vanhempien havaintoja ja arviointeja (Heinämäki 2004, 30-31). Auttamisprosessin luomisessa oleellinen apuväline ovat ne lukuisat kysymykset, joiden avulla työntekijä saa ja vaihtaa tietoja lapsesta ja lapsen kasvuoloista ja kehitysehdoista. (Kaskela & Kekkonen 2007, 47.)

Parhailtaan vastavuoroisuuteen ja avoimuuteen pyrkivä vuoropuhelu vahvistaa keskustelun tiedollista sisältöä. Työntekijä saa tietoa perheen mielestä tärkeistä, asiaan vaikuttavista tekijöistä. Varhaiskasvattajan avoin suhtautuminen lisää emotionaalista vastavuoroisuutta, osapuolten sitoutumista ja siten keskustelun vaikuttavuutta. Avoimet kysymykset tekevät tilaa tunteidenilmaisulle ja kokemukselle osallisuudesta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 47-48.)

Yhteistyösuhteen ylläpitäminen erityistilanteissa voidaan käsittää dialogisuutena. Se voi ilmetä myös epävarmuuden hetkinä, jolloin tuntuu, ettei kumpikaan tiedä. Tällainen epävarmuus voi tuottaa myös yhteistoimintaa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 47-48.) Yhteistyö on arvokasta siinä, että löytyy muita, joiden kanssa voi yhdessä yrittää ymmärtää, vaikka olosuhteet olisivat jatkuvasti muuttuvia ja epävarmoja. (Mönkkönen 2002).

3.3 Yhteistyön haasteet

Perhemuodot ovat muuttuneet, joka osaltaan voi luoda haasteen yhteistyölle. Käsitykset siitä, mikä on lapsen perhe tai koti sekä kuka tai ketkä ovat lapsen vanhemmat, ovat muuttuneet ja monimuotoistuneet. Päiväkodintyöntekijä voi pohtia kuka on se osapuoli, jonka kanssa yhteistyötä tulee päivähoitossa rakentaa. Lain mukaan päivähoiton tulee tukea koteja näiden kasvatus tehtävässä. Toisaalta varhaiskasvatussuunnitelmassa taas puhutaan huoltajien ja päiväkodin yhteistyöstä. (Kekkonen 2012, 198.)

Kasvatus- ja kasvatusvastuukäsitykset ja kysymykset ovat muuttuneet. Perheillä on erilaisia näkemyksiä lapsen kasvatukseen, hoitoon, huolenpitoon ja oppimiseen liittyvistä asioista sekä niihin liittyviä arvoja, asenteita, huolia, kysymyksiä ja tuen tarpeita. Oleellista on, miten perheen erienevät käsitykset varhaiskasvatuspalveluissa tulkitaan ja miten niihin suhtaudutaan; tulkitaanko ne perheen osaamattomuudeksi ja heikkoudeksi vai perheen kasvatus tehtävän luonteen ilmaisuksi ja silti mahdollisiksi yhteistyöaloitteiksi. (Kekkonen 2012, 198.)

Vanhemmat eivät tue patriarkaalisia perherakenteita ja hyvin auktoritaarista lastenkasvatusta. Vanhemmat toivovat, että kasvatusinstituutioiden ammattilaiset jakavat asiantuntemustaan ja osaamistaan lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Toisaalta

vanhemmat odottavat myös tasa-arvoista dialogia ja positiivista ilmapiiriä yhteistyölle. Varhaiskasvattajat ovat yhtä lailla vastuussa lapsen kehityksestä ja viihtymisestä kuin vanhemmat ja perheet. Varhaiskasvattajat tuovat kasvatusta entistä avoimemmin ja läpinäkyvämmiin vanhempien ja perheiden käyttöön ja tueksi. (Kekkonen 2012, 198-200.)

Erilaiset käsitykset sekä päivähoiton ja kodin vastakkainasettelu luovat haasteita yhteistyölle. Yleisesti tilanteessa, jossa vanhemmat ja varhaiskasvattajat ovat eri mieltä jostakin asiasta, molemmat osapuolet pyrkivät viemään läpi omat näkökulmansa ja tulkintansa lapsen tilanteesta. Vastakkainasettelu ei auta tunnistamaan kodin ja päivähoiton merkityksen tärkeyttä lapsen elämässä. Päämääränä on, että kaikki pienten lasten hoitoon ja kasvatukseen osallistuvat aikuiset yhdessä lasten kanssa voivat molemminpuolisessa kunnioittavassa ja luottamuksellisessa vuoropuhelussa muodostaa käsityksiä ja tulkintoja siitä, millaista on lapsen hyvä elämä, hyvä kasvu ja hyvää tekevä aikuisuus. (Kekkonen 2012, 198-200.)

4 Osallisuus

Yleensä osallisuus käsitetään tunteena, joka syntyy, kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi työn, opiskelun tai järjestö- tai harrastetoiminnan kautta. Yhteisössä osallisuus näkyy jäsenten arvostuksena, luottamuksena, tasavertaisuutena sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä. (THL. Osallisuus. 2017.)

Yhteiskunnassa osallisena oleminen merkitsee jokaisen mahdollisuutta terveyteen, toimeentuloon, sosiaalisiin suhteisiin, työhön, koulutukseen ja asuntoon. Kansalliselta tasolta katsottuna osallisuus vaikuttaa demokratian perustana. Tällöin kansalainen on oikeutettu tasavertaisesti osallistumaan ja vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnan kehitykseen. Ihmisen osallisuuden taso ja yhteiskunnallinen aktiivisuus vaihtelee elämänkulun ja- kausien mukaisesti. (THL. Osallisuus. 2017.) Osallisuuden vastakohtana on osattomuus, silloin henkilö ei ole osallinen jostakin yhteiskunnassa tärkeänä pidetystä asiasta tai rakenteista (Kaskela & Kekkonen 2007, 25).

Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset suhteet toimivat ehkäisevinä tekijöinä syrjäytymistä ja hyvinvoinnin ongelmia vastaan. Tästä syystä osallistumisen edistäminen on osa Suomen ja Euroopan unionin tavoitteita. Se on nostettu yhdeksi keskeiseksi keinoksi köyhyyden torjumiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Osallisuutta edistämällä pyritään vähentämään myös eriarvoisuutta. Monissa kansallisissa ohjelmissa ja toimenpide-ehdotuksissa on huomioitu osallisuus ja sen tukemisen merkitys hyvinvoinnille ja terveydelle. Perustus-, kunta- ja nuorisolaissa käytetään käsitteitä osallistuminen ja vaikuttaminen, jotka ovat keinoja osallisuuteen. (THL. Osallisuus. 2017.)

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta osallisuudella on kolme ulottuvuutta tai edellytystä; riittävä toimeentulo ja hyvinvointi, toiminnallinen osallisuus ja yhteisöihin kuuluminen ja jäsenyys. Puute jollakin osallistumisen ulottuvuudella voi tarkoittaa osallisuuden vähentymistä ja syrjäytymisriskin lisääntymistä. Syrjäytyminen näkyy yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle jäämisenä. Usein siihen liittyy myös sosiaalista, terveydellistä ja taloudellista osattomuutta ja eriarvoisuutta. Esimerkiksi heikoksi koettu elämänlaatu lisää osattomuuden kokemuksia. (THL. Osallisuus. 2017.)

4.1 Osallisuuden tekijät

Raivio & Karjalainen (2013) mukaan osallisuus merkitsee, että ihmisellä on käytössään riittävät aineelliset resurssit, hän on omaa elämäänsä koskevassa päätöksenteossa toimijana ja hänellä on sosiaalisesti merkityksellisiä ja tärkeitä suhteita. Osallisuudessa puhuttaessa käytetään sanoja *having*, *belonging* ja *acting*. (THL. Osallisuus. 2017.)

Having viittaa siihen, että kaikilla ihmisillä tulee olla oikeus säädyliseen elämään, riittävään toimeentuloon, turvallisuuteen ja hyvinvointiin. *Belonging* viittaa kuulumisen tunteeseen ja jäsenyteen yhteisöissä sekä yhteiskunnassa, jotka edellyttävät, mutta myös luovat ja vahvistavat, ihmisen tuntemaa hyväksyntää ja luottamusta. Sosiaalisten verkostojen ja yhteisöllisyyden on todettu esimerkiksi toimivan suojaavina tekijänä rikollisuutta, huumeita, hyvinvointivajeita ja syrjäytymistä vastaan. *Acting* viittaa siihen, kun tavoitellaan yksilön ja ryhmien osallisuuden vahvistumista ja esimerkiksi, laajempaa työelämäosallisuutta, on palveluissa siirryttävä vuorovaikutteiseen, dialogiseen asiakastyöhön. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien palveluissa intensiivistä, asiakasta kohtaavaa työtä lisäämällä asiakkaan omalle äänelle luodaan tilaa. (THL. Osallisuus. 2017.)

4.2 Vanhempien osallisuus

Vanhemmat ovat oikeutettuja saamaan lapselleen päivähoitopaikan sekä muuta tukea ja palvelua. Perhe määrittää loppupeleissä lapsensa varhaiskasvatuksen tarpeen. Päiväkodin henkilökunnalla on vastuu luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuudelle varhaiskasvatuksessa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 25.)

Vanhemmuuteen liittyvä kasvatusoikeus ei katoa, vaikka vanhempi jättää lapsen päivähoitoon, joten vanhemmilla on oikeus osallisuuteen myös varhaiskasvatuksessa. Vanhemman osallisuus tarkoittaa jatkuvaa konkreettista osallistumista ja toimintaa lapsen varhaiskasvatusympäristössä. Sen lisäksi tavoitteena on vahvistaa myös vanhemman osallisuuden tunnetta ja sitoutumista lapsen arkeen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvattajalla edellytetään aloitteellisuutta ja vastavuoroisuutta, kun vanhempia pyritään osallistumaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 25-26.)

Kannustaessa vanhempia osallisuuteen on tärkeää, millaista tietoa vanhempi päivähoitosta saa ja miten perheiden ääni kuuluu päivähoitossa. Tiedon saaminen on tärkeää jo ennen kuin lapsi on päivähoitossa, mutta sen tärkeys korostuu, kun perhe siirtyy asiakkaaksi. Päivähoitossa vallitsee pitkälle kehittynyt tiedottamisen kulttuuri. Perheet saavat kiitettävästi tietoa varhaiskasvatuspalveluista ja hoitoyksikön toiminnasta, kasvatusperiaatteista ja tapahtumista. Vanhemmilla on informaation vastaanottajan rooli ja tiedottaminen on pääosin yksisuuntaista. (Kaskela & Kekkonen 2007, 26.)

Yhteistyössä pyritään molemminpuoliseen tiedonvaihdon kulttuuriin. Jo päivähoitosuhteen alussa vahvistetaan vanhempien osallisuutta. Työntekijä ottaa yhteyttä perheeseen ja ehdottaa perheelle aloituskeskustelun käymistä lapsen kotona tai päivähoitossa, jo ennen lapsen tuloa päivähoitoon. Yhteistyössä vahvistetaan perhe- ja lapsikohtaisen kokemuksellisen tiedon vaihtoa ja saantia, kaikille jaettavan, yhteisen varhaiskasvatustiedon vastapainoksi. Vanhemmille on tärkeää, että työntekijät ovat kiinnostuneita siitä, mitä vanhemmat odottavat, ajattelevat, pelkäävät, toivovat ja uskovat päivähoitosta. Perheellä on tasa-arvoisemmat edellytykset osallistua päivähoiton suunnitteluun ja toimintaan, jos vanhemmat tuntevat omaa lasta koskevan tiedon arvon. (Kaskela & Kekkonen 2007, 26.)

Osallisuuteen kuuluu mahdollisuus varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Päiväkoti luo vanhemmille tilaisuuksia olla mukana oman lapsen, lapsiryhmän, päivähoitoyksikön ja kunnan varhaiskasvatus suunnittelussa ja tärkeiden asioiden valmistelussa. Suunnitteluun osallistuminen vaatii henkilöstön ja vanhempien välistä keskustelua kasvatusarvoista - käsityksistä ja menetelmistä. Vanhempien osallistuessa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, nousevat esiin erilaiset käsitykset hyvästä yhteistyöstä ja toimivasta yhteistyösuhteesta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 26.)

Vanhemmalla on mahdollisuus osallistua päivähoiton toimintaan olemalla mukana kasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa ja tapahtumien järjestämisessä. Vanhempi voi osallistua myös vanhempaintoimikuntaan. Luonnollisesti vanhempi osallistuu lapsen hoitopäivän aloituksen ja lopetuksen rutiineihin lapsen päivittäisiin tuonti- ja hakutilanteiden kautta. Vanhempien omaehtoiselle ja oma-aloitteiselle puhumiselle ja tekemiselle annetaan tilaa, sillä se vahvistaa toimintaan osallistumista. Vanhemmat voivat vaikuttaa myönteisesti päätökseen siitä, miten lapsen varhaiskasvatusta toteutetaan tai mitkä ovat lapsen erityisen tuen sisällöt. (Kaskela & Kekkonen 2007, 26.)

Vanhempien osallisuudessa on tärkeää kokemuksellinen puoli, vanhemman tunne siitä, että hän kuuluu lapsensa varhaiskasvatusyhteisöön. Kokemus osallisuudesta rakentuu vastavuoroisen tiedonvaihdon, merkityksellisten kohtaamisten ja tunnepohjaisen sitoutumisen kautta. Osallisuudessa on kyse syvällisestä, ihmisen minäkäsityksestä, kuuluvuuden tunteesta yhteisössä ja mahdollisuudesta olla yhteisöllisessä prosessissa. Osallisuus tarkoittaa

omakohtaisesta sitoutumisesta lähtevää vaikuttamista asioiden kulkuun ja vastuunottamista seurauksista. (Kaskela & Kekkonen 2007, 27.)

Lähtökohtana osallisuudessa voidaan pitää yhteisen kokemuksen jakamista. Osallisuus voidaan tulkita osallistumista vaativammaksi, sillä edellyttää henkilöltä suurempaa sitoutumista. Osallisuus on edellytys, joka rakentuu vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus avartaa työntekijöiden asiantuntijuutta ja vahvistaa vanhempien luottamusta päivähoitoon. (Kaskela & Kekkonen 2007, 27.)

4.3 Yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta tukevat periaatteet

Toimivaa yhteistyötä ohjaavat tietyt periaatteet. Kuuleminen, molemminpuolinen kunnioitus ja luottamus sekä dialogi mahdollistavat toimivan yhteistyön. Päiväkunnan työntekijöiden on hyvä ottaa huomioon nämä periaatteet rakentaessaan ja tehdessään yhteistyötä asiakasperheiden kanssa. Jos näitä periaatteita ei oteta huomioon heti lapsen aloittaessa päivähoiton, voi myöhemmin olla haastavaa luoda luottamuksellista suhdetta vanhempiin. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32.)

4.3.1 Kuuntelu

Vuoropuhelussa kuuntelu ja kuuleminen ovat keskeisiä asioita. Eläytyvä kuunteleminen ja keskittyminen vaativat aina läsnäolon. Se näkyy toiselle aitona kiinnostuksena ja empaattisuutena. Myös ymmärrys lähtee läsnäolosta saadusta tiedosta. Kuunteleminen ja pysähtyminen eivät aina vaadi pitkiä aikoja tai minutteja, vaan tahdon kuulla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32.)

Kuunteleminen ei onnistu, jos kuuntelija ei pysty luomaan turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Kuuntelijan tulee halua ottaa vastaan sen, mitä puhuja viestittää. Kuunteleminen on joskus riskinottamista, sillä se vaatii erilaisten tunteiden sietämistä: hämmennystä, ahdistusta ja suuttumusta. Tilanne muuttuu haasteelliseksi kuulijan kannalta, jos hänellä on ennakkoaavistus siitä, että puhujan asia on negatiivinen, syyttävä tai erimielinen kuulijan kanssa. Erimielisyyksiä kohdatessa aletaan helposti puolustautua ja kertoa omia mielipiteitä, jolloin toisen kuuleminen päättyy omaan puheeseen ja puolustukseen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 33.)

Kritisoiminen, syytteleminen, olettaminen, saarnaaminen ja luennoiminen vuoropuhelussa johtavat siihen, ettei kumpikaan osapuolista enää kuuntele. Kuulevassa suhteessa voidaan pienillä asioilla viestittää toiselle valmiutta kuunnella, vaikka asia ei olisi miellyttävä tai siitä ollaan eri mieltä. Näitä pieniä asioita voivat olla esimerkiksi kommentit: hmm, ahaa, kerro lisää, haluan kuulla siitä enemmän jne. Niitä voivat olla myös kasvon eleet ja ilmeet, jotka kertovat puhujalle siitä, että kuulija on läsnä ja kiinnostunut kuulemaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32-33.)

Kuuluksi tuleminen on aina positiivinen kokemus ja sen takia yhteistyön keskeinen periaate (Kaskela & Kekkonen 2007, 32). Kiireisessä arkielämässä päivähoitoon tuonti- ja hakutilanteet voivat olla vanhempien ja päivähoiton yhteistyön kannalta helmiä, niitä tilanteita, joissa kohdataan, kuullaan ja kerrotaan, eli käydään yhteistä tarinaa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 34.)

4.3.2 Kunnioitus

Kunnioittaminen on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Kunnioittava asenne ilmenee ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Ihmisellä on tarve tulla hyväksytyksi ilman ehtoja, juuri sellaisena kuin on. Avoimuus ja positiivisuus auttavat ihmistä ymmärtämään, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. Kunnioituksen puute taas ilmenee suhteessa toisen mitätöimisellä ja sen viestittämisenä, ettei toisella tai hänen puheillaan ole merkitystä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 34.)

Kunnioittavan suhteen rakentaminen on haastavaa erilaisuuden kohtaamisessa: erilaisen perhekulttuurin, erilaisen perheen ja erilaisten arvojen. Ihmisen on helpompi hyväksyä sellaiset toimintatavat, jotka ovat lähellä hänen omiaan sekä toisaalta oudoksua helpommin niitä, mitkä tuntuvat etäisiltä tai sopimattomilta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 34.)

Kuuntelemalla voi oppia ymmärtämään, hyväksymään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Kunnioitus helpottaa toimivan vuorovaikutuksen syntymistä, jossa voi tuoda asioita esiin kaunistelematta ja peittelemättä. Toiselle osoitetaan kunnioitusta toimimalla ja puhumalla avoimesti ja rehellisesti. Tärkeiden asioiden salaaminen on merkki kunnioituksen ja arvostuksen puutteesta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 34.)

Myönteisyys avaa ovia avoimelle ja rehelliselle keskustelulle. Vanhempien on tärkeä kuulla päivähoiton työntekijän havainnot lapsesta tavalla, jossa lapsessa on olemassa monenlaisia puolia päivähoitossa. Todellisuus ja ongelmat on helpompi kohdata silloin, kun voi säilyttää vanhemmuuden kasvot ja kunnioituksen itseltä ja muita lasta hoitavilta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 35.)

4.3.3 Luottamus

Luottamus syntyy kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Luottamuksen rakentamiseen tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja keskustelua. Monien vanhempien mielestä luottamus päiväkodin työntekijöihin muodostuu työntekijän ja lapsen välisestä suhteesta, siitä millä tavoin työntekijät välittävät tietämystään ja havaintojaan lapsesta. Varhaiskasvattajan sensitiivinen suhde lapseen synnyttää vanhemmissa luottamusta ja turvallisuutta lapsen hyvästä hoidosta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36.)

Luottamus lähtee myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Mitä enemmän päiväkodissa voidaan huomioida vanhempien ajatuksia, toiveita ja kasvatuskäsityksiä, sitä konkreettisemmin vanhemmat kokevat voivansa osallistua lapsensa hoitoon, kasvuun ja kehitykseen. Arkinen ja päivittäinen keskustelu lapsen liittyvistä asioista luo lähtökohdan luottamukselle ja mahdollistaa yhteisymmärryksen lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36.)

Luottamuksen rakentumiseen vaikuttavat myös henkilön aikaisemmat kokemukset samankaltaisista tilanteista. Ihmisestä riippuu, minkä pituisen ajan tarvitsee voidakseen luottaa toiseen ihmiseen. Huoltajien ja päivähoiton yhteistyön keskeinen tavoite on luoda luottamuksellinen ilmapiiri työntekijöiden ja vanhempien kaikenlaiselle vuoropuhelulle. Luottamus rakentuu ajan kanssa, eivätkä ongelmalliset tilanteet yleensä ratkea lyhyessä ajassa. Varhaiskasvattajat joutuvat työssään kestäämään keskeneräisyyttä ja sitä, että asiat eivät hoidu heidän toivomalla tavalla. Tarvitaan rehellisyyttä työntekijän havainnoissa sekä uskallusta ja luottamusta kertoa niistä. Tarvitaan kuuleva ja kunnioittava tapa ottaa asiat esille. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36.)

4.3.4 Dialogi

Dialogi lähtee kuulemisesta. Vain kuuleva suhde voi luoda aitoa vuoropuhelua, missä kaikilla osapuolilla on sijaa tulla näkyviksi ja kuulluiksi omine ajatuksineen. Dialogi tapahtuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa toisen sanomiset tai tietämys eivät ole arvokkaampia tai merkityksellisempiä kuin toisen osapuolen. Dialogisessa vuoropuhelussa on tilaa suorapuheisuudelle, rehellisyydelle ja mahdollisuudelle olla eri mieltä, sillä sitä kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokemus. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38.)

Dialogi on keskustelua, jossa on idea, eikä siinä valita puolia. Dialogi käsitetään taidoksi puhua, ajatella ja toimia yhdessä. Taito yhdessä ajatteluun tarkoittaa, että henkilön ottama kanta asioihin ei ole lopullinen, vaan askel kohti lopputulosta. Dialogissa luodaan yhteisymmärrystä ja sovitellaan yhteen erilaisia tulkintoja asioista. Dialogisessa kasvatusilmapiirissä on oleellista luoda työntekijöiden ja vanhempien välille positiivinen keskusteluilmapiiri. (Isaacs 2001, 39-40).

Dialogisen huoltajien ja päiväkodin yhteistyön onnistumisen kannalta merkitykselliseltä vaikuttaa se, että työntekijä on tietoinen sisäisestä maailmastaan: ajatuksistansa, kokemuksistansa ja tunteistansa. Työntekijä tarvitsee mahdollisuuden käydä sisäistä vuoropuhelua. Ammatilliseen tietoisuuteen kuuluu se, että työntekijä erottaa omat elämäkokemuksensa perheiden lukuisista kokemuksista, ei vain tiedollisella vaan myös emotionaalisella tasolla. Oman elämäntarinan emotionaalinen erillistäminen helpottaa sijan antamista sellaistenkin asioiden kunnioittavalle kuulemiselle, jotka ovat mahdollisesti vastoin työntekijän omaa arvomaailmaa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38.)

Dialogia edellyttää toisen ajatuksille tilan tekeminen, näkyväksi tuleminen ja itsensä näkyväksi tekeminen puheen ja tekojen kautta, ei kuitenkaan oikeassa olemisen perspektiivistä vaan yhdessä ajatellen, etsien ja tarkastellen (Kaskela & Kekkonen 2007, 39). Varhaiskasvatuksen työntekijän ja vanhemman dialogi synnyttää kahdenkeskisen yhteisöllisyyden kokemuksen ja tunteen lapsen asiaan ja kasvatustilanteeseen. Siitä on mahdollista koostua laajempi yhteisöllisyyden kokemus vanhempien kesken. (Kaskela & Kekkonen 2007, 40.)

5 Aiempia tutkimuksia

Vanhempien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä on tehty aiempia tutkimuksia Laurean opinnäytetöistä väitöskirjoihin. Monessa tutkimuksessa käytetään termiä kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä.

Riina Lehtipää (2007) on tutkinut gradussaan vanhempien ja päiväkodinhenkilökunnan välistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta vanhempien omien kokemusten ja näkemysten pohjalta. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella ja tutkimusaineisto koostui 179 Paletti-tutkimukseen osallistuneesta keskiuomalaisesta pikkulapsiperheestä. Tutkimuksessa vertailtiin äitien ja isien tyytyväisyyttä lapsensa päivähoidon ja yhteistyöhön sekä kartoitettiin vanhempien taustaan ja elämäntilanteeseen liittyvien erilaisten tekijöiden yhteyksiä tyytyväisyyteen. Lehtipään tutkimustulosten mukaan vanhemmat ovat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä yhteistyöhön päiväkodin kanssa. Päivittäinen keskustelu, tiedonkulku, vuorovaikutuksen avoimuus ja luottamus olivat mainittu hyviksi yhteistyössä. Yhteistyössä ilmenneinä haasteina kerrottiin esimerkiksi keskusteluiden ja tiedonpuutteen sekä lapsen yksilöllisten tarpeiden vähäinen huomiointi päiväkodissa. (Lehtipää 2007, 39.)

Maarit Alasuutari (2003) on selvittänyt väitöskirjassaan ”Kuka lasta kasvattaa?” miten vanhemmat kokevat kasvatusvastuun jakautuvan kodin, päivähoiton ja koulun kesken sekä mitä käsityksiä heillä on lapsensa toiminnasta päivähoitossa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten vanhemmat kokevat päiväkodin roolin merkityksen osana omaa vanhemmuuttaan. Tulokset osoittavat, että vanhemmat jakavat kasvatusvastuun päiväkodin kanssa. Vanhemmat määrittelevät päiväkodin lapselle merkittäväksi elämänalueeksi samoin kuin päiväkodin työntekijät lapsille tärkeiksi aikuisiksi. Vanhemmat eivät kokeneet olevansa yksin vastuussa lapsen kasvatuksesta jokaisesta osa-alueesta vaan osa tästä tehtävästä kuuluu yhteiskunnallisille kasvattajille päiväkodissa ja koulussa. (Alasuutari 2003, 167.)

Vanhempien tulkintojen mukaan yhteistyövalmius- ja pyrkimykset ovat osa nykyajan vanhemmuutta. Vanhemmat tiedostavat, että perheen lisäksi lapseen vaikuttavat päiväkotikieliset ja koulu. (Alasuutari 2003, 167.) Vanhemmat asettavat puheissaan oman tietonsa ja kokemuksellisuutensa ammattilaisten yleistä ja teoreettista tietoa tärkeämmäksi. Lapsi ja hänen toimintansa on se asia, joka vanhemmat jakavat yhteiskunnallisten kasvattajien

kanssa, joten yhteistyö on ennen kaikkea lapsikeskeistä. Vanhemmuus ja perhe ovat vanhempien näkökulmasta yksityistä ja intiimiä aluetta, jossa heidän oma tietämyksensä on ensisijaista. (Alasuutari 2003, 168.)

Edellä mainituissa tutkimuksissa on tutkittu vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Itse tutkin samaa aihetta, joskin hieman erilaisesta näkökulmasta: yhteistyön kehittämisen näkökulmasta. Näiden lisäksi on tutkittu sitä, miten varhaiskasvattajat puhuvat kasvatuskumppanuudesta eli huoltajien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä. Marjatta Kekkonen (2012) on tutkinut, millaisia puhetapoja varhaiskasvatuksen ammattilaiset käyttävät luodessaan kasvatuskumppanuuden merkityksiä, sekä millä tavalla he kuvailevat kohtaamisia lasten ja vanhempien kanssa sekä muita yhteistyötilanteita kasvuympäristöissä. Tutkimustulosten mukaan kasvatuskumppanuus tulkitaan dialogiseksi, perhettä osallistavaksi yhteistyöksi. (Kekkonen 2012, 8.)

6 Tutkimus

Tässä kappaleessa kerrotaan tutkimuksesta. Siihen sisältyy tutkimuksen tarkoitus, toteutus ja tavoitteet, tutkimusmenetelmä, tutkimuskysymykset, aineiston keruu ja -analyysi. Alussa käsitellään tutkimuksen tarkoitusta ja tavoitteita. Tämän jälkeen käydään läpi tutkimuksen toteutustapa ja opinnäytetyön tutkimusote, joka on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus sivuten myös vähän kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Tutkimusmenetelmien jälkeen keskitytään tarkemmin tutkimuskysymyksiin. Kappaleen lopussa käsitellään aineiston keruumenetelmää sekä aineiston analyysin tapoja.

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia lasten vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä vantaalaisen päiväkodin kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Tarkoituksena on saada tietoa millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön ja mistä asioista vanhemmat pitävät yhteistyössä päiväkodin kanssa. Pyrkimyksenä on selvittää mistä päiväkodin tarjoamista osallistumismuodoista vanhemmat pitävät ja miten yhteistyöhön liittyvät olennaiset tekijät, kuten päivittäinen kommunikaatio ja tiedottaminen vanhempien mielestä sujuvat. Tarkoituksena on saada selville vanhempien käsityksiä yhteistyön tärkeydestä ja riittävydestä. Tarkoituksena on selvittää vanhempien kehittämis ehdotuksia yhteistyön parantamiseksi. Haluan myös saada selville mahdollisia syitä, miksei osa vanhemmista osallistu aktiivisemmin yhteistyöhön. Päiväkodin haasteeseen osallistaa vanhempia aktiivisemmin yhteistyöhön voi liittyä esimerkiksi, vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan eriävät näkemykset yhteistyöhön liittyvistä asioista. Tutkimuksessa halutaan saada esille vanhempien näkökulma, koska päiväkotia ei välttämättä muuten saa palautetta vanhemmilta yhteistyöstä.

Kyselyt jaettiin päiväkodin kaikkien lasten vanhemmille eli yhteensä 129 perheeseen. Tässä otettiin huomioon sisarussuhteet niin, että jokaiseen perheeseen jaettiin vain yksi lomake. Olin tietoinen, että 129 on hyvin suuri määrä, mutta aikaisempien opinnäytetöiden perusteella ei voinut olettaa vastausprosentin olevan kovin suuri. Joten en uskonut, että tutkimusaineistosta tulee liian suuri.

Tutkimuksen aiheen valinta perustui vantaalaisen yhteistyöpäiväkodin haasteeseen ja tarpeeseen osallistaa vanhemmat mukaan päiväkodin toimintaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittavat päiväkoteja toimimaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön kanssa.

Päiväkodin yhtenä tavoitteena on ollut jo useamman vuoden varhaiskasvatustoiminnan näkyväksi tekeminen ja sitä kautta vanhempien haastaminen yhteistyöhön mukaan. Käytännössä se on tarkoittanut sähköistä viestintää, asiakasperheille suunnattua blogia, toiminnallisia yhteistyötapahtumia, avoimia päiviä sekä erilaisia muita osallistamismuotoja. Jostakin syystä vain osa vanhemmista osallistuu erityyppisiin yhteistyömuotoihin. Päiväkoti on halunnut pitää osallistumisvalikon monipuolisena, jotta mahdollisimman moni vanhempi löytäisi sieltä itselleen sopivimman yhteistyömuodon.

Ideana on, että päiväkotit hyödyntää tutkimustuloksia. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tarpeellista tietoa yhteistyöstä päiväkodille, jotta se voi kehittää toimintaansa. Tutkimuksen avulla päiväkodin henkilökunta saa tarpeellista tietoa siitä, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön, mitä kautta he voivat kehittää sitä. Toisaalta on hyvä, että päiväkodin henkilökunta saa tietoa siitä, missä he ovat onnistuneet eli mistä asioista vanhemmat pitävät yhteistyössä. Positiivinen palaute auttaa jaksamaan työelämässä ja kehittävä työote ohjaa päiväkotia laadukkaampaan varhaiskasvatukseen.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Halusin toteuttaa tutkimuksen laadullisin menetelmin eli kvalitatiivisesti, joita määrälliset eli kvantitatiiviset menetelmät tukivat. Valitsin pääasialliseksi menetelmäksi laadullisen menetelmän, koska tutkin vanhempien kokemuksia, mielipiteitä ja kehitysehdotuksia yhteistyöhön liittyen, enkä niinkään tilastollisia totuuksia. Tutkimuksen kohteena on vain yksi päiväkotit, joten otanta ei ole suuri. Jos kohteena olisi useita päiväkoteja, ja otanta olisi huomattavasti suurempi, olisi kannattavampaa suorittaa aineiston kerääminen ja analysointi täysin kvantitatiivisin eli määrällisin tutkimusmenetelmin.

Tutkimus toteutettiin paperisen kyselylomakkeen avulla. Kysely oli alun perin tarkoitus suorittaa sähköisesti E-lomakkeella, mutta tietoturvasyistä se ei ollut mahdollista. Joten

päädyn suorittamaan kyselyn paperisena lomakkeena. Tutkimuksen kysely sisältää enimmäkseen avoimia kysymyksiä sekä muutaman valintaruutukysymyksen, joista parissa kysymyksessä on myös vapaa tekstikenttä.

Kysely jaettiin lasten lokeroihin päiväkodin johtajan toimesta perjantaina 31. marraskuuta, jolloin vein paperiset lomakkeet päiväkodille. Vein palautuslaatikot päiväkodille ryhmien eteistiloihin maanantaina 4. joulukuuta ja vanhemmilla oli vastausaikaa perjantai 8. joulukuuta asti. Kyselylomakkeet palautettiin anonyymina suljettuihin palautuslaatikoihin päiväkodille. Alustava tiedotus kyselystä vahvisti vanhemmille, että vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivottavaa. Tämän lisäksi vanhemmille tiedotettiin, että heidän on mahdollista nähdä opinnäytetyö valmiina Theseus-tietokannassa. Olin kuitenkin varautunut siihen, että joudun mahdollisesti uusimaan kyselyn siitä seuraavalla viikolla tai pitkittämään vastausaikaa. Oli vaikea ennustaa kuinka moni vastaa kyselyyn.

Laadullinen eli kvalitatiivinen menetelmä käsitetään yksinkertaisesti aineiston ja analyysin muodon kuvaukseksi, ei-numeraaliksi. Laadullisessa menetelmässä korostetaan tutkittavan kohdeilmiön käsiteellisen pohdinnan merkitystä. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään yleisin pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niitä mahdollisemman tarkkaan. Aineiston tieteellisyyden kriteeri ole vain sen määrä vaan laatu. (Eskola & Suoranta 2000, 13-19.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei tavoitella tilastollisia yleistyksiä vaan pyritään kuvaamaan jotain tapahtumaa, ymmärtämään jotakin toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä. Yleisesti ottaen laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole välttämätöntä vaikutusta eikä merkitystä tutkimuksen onnistumiseen. (Eskola & Suoranta 2000, 61.)

Laadulliset tutkimukset ovat tapaustutkimuksia. Niiden perusteella ei ole päämääränä tehdä empiirisesti yleistäviä päätelmiä kuin tilastollisessa tutkimuksessa. Vertailua voidaan silti tehdä muihin tutkimustuloksiin ja tulkintoihin, vaikka laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistämään. Voitaisiin korvata puhe tilastollisesta yleistettävyydestä puheella teoreettisesta tai olemuksellisesta yleistettävyydestä. Tällöin olennaisia ovat ne tulkinnat, joita aineistosta tehdään. (Eskola & Suoranta 2000, 61.)

Kvalitatiivisten aineistojen analyysitapoja on olemassa monia ja niitä kehitellään jatkuvasti. Analyysitapoja ovat muun muassa kvantitatiiviset analyysitekniikat, teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskursiiviset analyysitavat ja keskusteluanalyysi. Usein käytännössä eri analyysitavat punoutuvat yhteen eivätkä ole mitenkään selvärajaisia. Muutenkaan harvoin pystyy soveltamaan vain yhtä analyysitapaa. Laadullisen aineiston yksi positiivinen puoli on erilaisten analysointitapojen paljous. Jos yksi tapa tuntuu toimimattomalta, voi soveltaa toista tapaa. (Eskola & Suoranta 2000, 160-161.)

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus pyrkii yleistämään, ja se perustuu mittaamiseen, jonka tavoitteena on tuottaa luotettavaa, perusteltua ja yleistettävää tietoa. Sen analyysioperaatiot ovat hiukan yksiselitteisempiä laadulliseen tutkimukseen verrattuna. Kvantitatiivisen tutkimuksen ideana on kysyä pieneltä joukolta asianomaisia ja vetää tästä yleistävät johtopäätökset. Saadut tulokset ovat virheellisiä, jos valittu joukko ei vastaakaan todellista kohderyhmää. Useimmissa tapauksissa otoksen valinnassa ei onnistuta täydellisesti. (Kananen 2008, 10-11.)

Molempia tutkimusmenetelmiä on mahdollista käyttää rinnakkain, mutta tutkijan tulee hallita tutkimusmenetelmät hyvin. Joskus luotettavampaa tietoa saadaan käyttämällä useampia näkökulmia. Joissain tilanteissa tarvitaan erilaisia menetelmiä tulosten vahvistamiseksi. Määrällisessä ja laadullisessa tutkimuksessa on samankaltaisia prosesseja kuten, luokittelu, päättely ja tulkinta. (Kananen 2008, 10-11.)

6.3 Tutkimuksen kesto ja tutkimuslupa

Opinnäytetyöprosessi alkoi syyskuussa 2017. Tutkimus toteutettiin saman vuoden alkutalvesta ja kirjallinen raportti syksyn ja talven aikana. Otin syksyllä yhteyttä useisiin päiväkoteihin opinnäytetyön tiimoilta. Yksi päiväkoti kiinnostui yhteistyöstä ja kertoi haasteestaan yhteistyöhön liittyen sekä ehdotti opinnäytetyön aiheen liittyvän siihen. Tutkimus alkoi teorian etsimisillä ja suunnitteluvaiheella. Suunnitteluvaiheessa selveni ajatus tutkimusmenetelmästä ja aikataulusta.

Aloitin opinnäytetyön raportoinnin syksyllä. Tein raportointiosuutta pitkin opinnäytetyöprosessia. Perehdyin tutkimaan aiheeseen liittyvää sekä tutkimukseen liittyvää kirjallisuutta sekä muita vastaavia opinnäytetöitä. Opinnäytetyön suunnitelma hyväksyttiin marraskuun 2017 alussa ohjaavan opettajan toimesta Laurea-ammattikorkeakoulussa. Suunnitteluvaiheen jälkeen idea muokkaantui hieman. Havaittavaa olikin, että opinnäytetyö elää ja muokkautuu alkuperäisestä muodostaan prosessin aikana. Löysin yhteistyökumppanin kanssa molempia miellyttävän tutkimustehtävän, jota lähdin työstämään eteenpäin. Tämän jälkeen hain tutkimuslupaa Vantaan kirjaamolta. Tutkimusluvan saaminen ei ollut vaikeaa ja lupa myönnettiin 23.11.2017.

6.4 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä on kolme tutkimuskysymystä, joilla pyrin selvittämään millaisena vanhemmat kokevan yhteistyön päiväkodin kanssa. Tutkimuskysymykset syntyivät päiväkodin tarpeista. Pohdin tutkimuskysymyksiä yhdessä myös päiväkodin johtajan kanssa, koska opinnäytetyön idea on toimia yhdessä yhteistyökumppanin kanssa ja tuottaa hyödyllistä tietoa yhteistyöorganisaatiolle. Tutkimuskysymyksillä haettiin hyvin käytännöllistä tietoa, jota päiväkodin olisi helppo käyttää hyväksi kehittäessään yhteistyötä. Tutkimuskysymyksiä ohjasi työn teoreettinen viitekehys.

Pyrim tekemään kyselylomakkeen sellaiseen muotoon, että se olisi mahdollisimman selkeä ja helpolukuinen. Tämän ohella lomakkeen tuli olla melko nopeasti täytettävä, sillä nykypäivän haaste on kiire, eivätkä ihmiset yleensä jaksaa lukea pitkiä tekstejä, saati vastata niihin. Hain sanojen oikeamuotoa ja hioin kysymysten sisällöllinen puolta kuntoon yhdessä päiväkodin johtajan, ohjaavan opettajan, koelukijan ja vanhempieni parannusehdotusten avulla.

Tutkimuskysymyksissä otettiin huomioon päiväkodin tarpeet. Lisäksi olin perehtynyt aikaisempiin opinnäytetöihin ja alakohtaiseen kirjallisuuteen päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyöstä. Kyselyn avulla oli tarkoitus tuoda esille päiväkodin ja vanhempien välistä yhteistyötä, koska se on hyvin tärkeä osa-alue varhaiskasvatuksessa.

Ensimmäinen tutkimuskysymys: Millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa?

Tähän kysymykseen haettiin vastausta lomakkeen kysymyksissä yksi, kaksi, kolme, neljä, kuusi ja seitsemän. Lisäksi kysymyksissä kartoitettiin, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyöhön liittyvät olennaiset tekijät päiväkodin kanssa. Ensimmäisessä kysymyksessä selvitettiin, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa. Toisessa kysymyksessä kartoitettiin, missä määrin yhteistyötä on vanhempien näkökulmasta. Kolmannessa kysymyksessä haettiin vanhempien näkemystä sille, kuinka paljon päiväkotitarjoaa mahdollisuuksia yhteistyöhön. Neljännessä kysymyksessä selvitettiin, kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät yhteistyötä päiväkodin kanssa. Kuudennessa kysymyksessä kartoitettiin vanhempien näkemyksiä siitä, kuinka riittävästi ja oikea-aikaisesti he saavat tietoa tärkeistä asioista päiväkodilta. Seitsemännessä kysymyksessä selvitettiin, miten vanhempien mielestä sujuvat päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto henkilökunnan kanssa.

Toinen tutkimuskysymys: Mistä vanhemmat pitävät yhteistyössä?

Toiseen tutkimuskysymykseen haettiin vastausta lomakkeen kysymyksissä kahdeksan ja yhdeksän. Kahdeksannessa kysymyksessä kartoitettiin, mistä olemassa olevista yhteistyömuodoista vanhemmat pitävät, mikä antaa tietoa päiväkodin henkilökunnalle vanhempien kokemuksesta erilaisista yhteistyömuodoista. Yhdeksännessä kysymyksessä kartoitettiin vanhempien näkemyksiä siitä, mikä yhteistyössä toimii hyvin.

Kolmas tutkimuskysymys: Mitä kehitettävää yhteistyössä on?

Tähän kysymykseen haettiin vastausta lomakkeen viimeisessä eli kymmenennessä kysymyksessä. Viimeisessä kysymyksessä haluttiin saada selville, mitä kehitettävää yhteistyössä on vanhempien mielestä. Kysymys oli avoin kysymys, johon oli mahdollista vastata omin sanoin.

Viides kysymys ei kuulu varsinaisesti minkään tutkimuskysymyksen alle. Viidennessä kysymyksessä kartoitetaan, mitkä tekijät vaikuttavat yhteistyöhön osallistumiseen. Se on

avoin kysymys, mutta sulkuihin on laitettu kiireinen arki, mielenkiinnon puute, päiväkotiin liittyvät tekijät; mitkä?. Perustelen kysymyksen laittamista kyselylomakkeeseen sillä, että päiväkodin johtaja kertoi, että jostain syystä vain osa vanhemmista osallistuu erilaisiin yhteistyömuotoihin. Jäin pohtimaan, mikä se syy on. Päiväkodin haasteena on ollut useamman vuoden vanhempien osallistaminen yhteistyöhön. Taustalla voi olla, että osa vanhemmista haluaisiva osallistua yhteistyöhön aktiivisemmin, mutta he eivät voi jostakin syystä. Syitä voi olla monia, mutta yksi yleinen syy on pikkulapsiperheen kiireinen arki.

Vaikka päiväkodin tehtävä on ylläpitää yhteistyötä vanhempien kanssa, on hyvä huomioida, ettei yhteistyö ja sen laajuus riipu yksin päiväkodista. On tärkeää tiedostaa ja ottaa huomioon muut mahdolliset syyt osallistumattomuuden takana. Voi olla, että päiväkotitoiminta tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia yhteistyöhön, mutta vanhemmilla ei ole aikaa tai voimavaroja osallistua aktiivisemmin. Ideana on selvittää pintapuolisesti, onko osallistumattomuuden syyt päiväkodissa vai muissa asioissa.

6.5 Aineiston keruu

Aineistonkeruu toteutettiin puolistrukturoituna kyselytutkimuksena. Yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmistä on kysely. Sitä voidaan käyttää myös kerätessä määrällisen tutkimuksen aineistoja. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 71.) Menetelmäksi valitsin kyselytutkimus sen vuoksi, että mahdollisimman moni vanhempi osallistuisi tutkimukseen.

Testasin kyselylomakkeen ennen käyttöönottoa eräällä tuttavaperheen vanhemmalla. Hänen lisäksi lähetin kyselyn ohjaavalle opettajalleni ja päiväkodinjohtajalle. Pyrin tekemään lomakkeen huolella ja ajatukselta, silti kysely on tärkeää testata kohdejoukkoa vastaavalla testiryhmällä. Yleensä kyselylomakkeen testaamiseen riittää 5-10 henkilöä. Testaajat voivat kertoa kyselylomakkeen herättämistä huomioista ja sen muotoilusta sekä selkeydestä (Heikkilä 2004, 61). Testiryhmä ei ollut yhtä suuri kuin edellä mainittu suositus oli, mutta määrä koettiin riittäväksi, eikä minulla ollut mahdollisuutta suurempaan testiryhmään.

Testaajana toiminut tuttava, ohjaava opettajani ja päiväkodinjohtaja antoivat palautta kyselylomakkeen toimivuudesta kiinnittäen huomiota sen selkeyteen, sanavalintoihin, vastaustilan määrään sekä vastausvaihtoehtoihin. Muokkasin lomakkeen nykyiseen muotoonsa näiden palautteiden mukaan, jotta se vastaisi paremmin kohderyhmän odotuksia ja siten helpottaisi lomakkeeseen vastaamista. Tutkimuskysymykset ohjasivat lomakkeen kysymyksiä ja niiden asettelua.

Kyselylomakkeen ulkomuoto vaikuttaa siihen vastaako henkilö kyselyyn. Hyvät kysymykset ja oikea kohderyhmä ovat perusedellytyksiä tutkimuksen onnistumisen kannalta. Lomakkeen alussa on hyvä olla helppoja kysymyksiä, joiden avulla yritetään herättämään vastaajaan

mielenkiinto tutkimusta kohtaan. Aluksi kysymykset voivat olla esimerkiksi tosiasoita mittaavia, valmiita vastausvaihtoehtoja sisältäviä kysymyksiä. (Heikkilä 2004, 48.) Aloitin kyselylomakkeen suhteellisen helpoilla kysymyksillä, jotka sisältävät vastausvaihtoehtoja.

Kyselylomakkeen on hyvä sisältää suljettuja -, puoliavoimia- sekä avoimia kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2011, 77). Avoimissa kysymyksissä rajattiin vastaajan ajatusten suuntaa. Avoimia kysymyksiä käytetään silloin, kun vaihtoehtoja ei ole tarkkaan määritelty etukäteen.

Avoimille kysymyksille on tyypillistä se, että ne on helppoja laatia, mutta työstämisen vaiheessa niiden käsittely saattaa olla työlästä. Niiden haasteena on, että niihin on houkuttelevaa jättää vastaamatta. (Heikkilä 2004, 50.) On mahdollista, että vastaaja ymmärtää kysymyksen väärin tai vastaa aiheen vierestä, milloin vastauksesta ei ole hyötyä tutkimukselle.

Parhaimmillaan avoimet kohdat tuovat esille uusia asioita ja vastauksia, joita ei suunnitteluvaiheessa osannut etukäteen ennakoida ja näin on mahdollista saada enemmän tietoa vastaajan mielipiteistä. Avointen kysymysten yksi hyvä puoli on myös mahdollisuus luokitella vastauksia monilla tavoilla (Valli 2001, 46).

Suljettuihin kysymyksiin on nopeampi vastata ja tulosten tilastollinen käsittely on suhteellisen yksinkertaista. Suljetuissa kysymyksissä on valmiina vastausvaihtoehdot, joista rastietaan sopivin tai sopivimmat. Tällaisista kysymyksiä kutsutaan strukturoiduiksi kysymyksiksi tai monivalintakysymyksiksi. Suljettujen kysymysten hyviä puolia on mahdollisten virheiden torjunta. Kaikki vastaajat eivät ole kielellisesti lahjakkaita ja osan voi olla vaikea muotoilla vastauksia tai antaa kirjallista kritiikkiä. Vastaaminen on helpompaa, kun tarjotaan valmiita vastausvaihtoehtoja, eikä vastaaminen esty kielivaikeuksien vuoksi ja näin on helpompi antaa myös moittivia vastauksia. (Heikkilä 2004, 51.)

Suljettujen ja avointen kysymysten lisäksi kyselylomakkeessa oli puoliavoimia kysymyksiä. Näissä sekamuotoisissa kysymyksissä osa vastausvaihtoehdoista on annettu ja osa, yleensä yksi, on avoimia. Vaihtoehto ”Muu, mikä?” lisätään yleensä silloin, kun on epävarmaa, tuleeko kysymyksiä mietittäessä kaikki vastausvaihtoehdot esille. (Heikkilä 2004, 52.) Lomakkeessa nämä pari sekamuotoista kysymystä toteutettiin rasti ruutuun menetelmällä, jossa oli myös avoin tekstikenttä.

Vanhemmilla oli mahdollisuus kysyä tutkimuksesta sähköpostitse. Tutkimus esiteltiin alustavassa tiedotteessa, joka lähetettiin kaikkien vanhempien sähköposteihin ja laitettiin ilmoitustaululle muistuttamaan tulevasta kyselystä. Alustavassa tiedotteessa oli mukana minun yhteystietoni, jotta vanhemmat voivat ottaa yhteyttä, jos heillä on jotain kysyttävää tutkimuksesta tai kyselystä. Pyrin kasvattamaan vanhempien mielenkiintoa osallistua kyselyyn sillä, että tiedotteessa ilmoitettiin, että vanhemmilla olisi mahdollisuus tällä keinoin vaikuttaa päiväkodin ja vanhempien väliseen yhteistyöhön tulevaisuudessa.

6.6 Aineiston analyysi

Tämä opinnäytetyö sisältää laadullisen aineiston lisäksi osittain myös määrällistä aineistoa, joten tutkimusaineiston analyysitavat ovat monipuoliset. Aineiston avokysymysten kohdalla aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, ja valintakysymysten kohdalla hyödynnettiin tilastollisia menetelmiä.

Laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä on sisällön analyysi. Useimmat eri nimiset laadullisen tutkimusmenetelmän analyysimenetelmät perustuvat periaatteessa jollain tapaa sisällönanalyysiin, jos sillä tarkoitetaan kirjoitetun sisällön analyysiä väljänä teoreettisena kehyksenä. Tästä näkökulmasta sisällönanalyysi ei ole vain laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 91.)

Kvantitatiivista aineistoa voidaan esittää sekä analysoida tekstien lisäksi taulukoilla, kuviolla, graafisella esityksellä tai tunnusluvulla (Valli 2001, 47). Jokaisessa tavassa on hyviä puolia. Erilaisten taulukoiden ja kuvioiden muodossa voidaan havainnollistaa tuloksia ja antaa nopeasti kuva saaduista tuloksista. Molempien on hyvä olla mahdollisimman selkeitä ja yksinkertaisia. (Heikkilä 2004, 158.)

Tarkastellessa aineistoa tarkemmin, tulee kiinnittää huomiota siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen sekä tutkimuksen kysymyksenasettelun kannalta tärkeää ja oleellista. Tällä tavoin onnistuu suuren tekstimäärän tai kuva-aineiston analyysi hieman helpommin, sillä aineisto pelkistyy hieman hallittavammaksi määräksi erillisiä niin sanottuja raakahavaintoja. (Alasuutari 2011, 40.) Pelkistämisvaiheessa tiivistin ja jaoin informaatiota osiin.

Aineiston pelkistämisen eli redusoimisen jälkeen havaintojen määrää pyritään edelleen karsimaan ja se onnistuu yhdistämisellä. Tiivistämällä ja pilkkomalla saadut raakahavainnot yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi tai ainakin harvemmaksi havaintojen ryhmäksi. (Alasuutari 2011, 40.) Näin ryhmitellään yhdistämällä samaa asiaa tarkoittavat käsitteet yhdeksi luokaksi ja nimetään luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 110.)

Kun aineistoa tiivistetään, jäsennellään ja järjestetään, informaatioarvo kasvaa. Se onnistuu kahdella eri tavalla, joita ovat tematisointi ja tyypittely. Tematisointi tai teemoittelu tarkoittaa sitä, että aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmaa avaavia sitaatteja tulkittavaksi ja siten ryhmitellään niitä teemoittain. Tyypittelyn ideana on konstruoida eli rakennella yleisempiä tyyppisiä, jotka kuvaavat laajasti vastauksia. (Eskola 2007, 173.)

Aineiston klusteroinnissa pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokiksi ja niistä jatkettuja ryhmiteltyjä luokkia kutsutaan yläluokiksi. Yläluokista on mahdollista muodostaa ryhmittämällä edelleen pääluokkia. Klusteroinnin jälkeen aineistosta luodaan teoreettisia käsitteitä eli se abstrahoidaan. Abstrahoidessa oleellinen tieto poimitaan epäolennaisesta ja

näin valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 110, 111.)

Laadullisen analyysin vaihetta kutsutaan arvoituksen ratkaisemiseksi. Tämä merkitsee sitä, että tulosten tuottamien johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden perusteella luodaan merkitystulkinta tutkittavista ilmiöistä, jolla viitataan muuhun tutkimukseen sekä kirjallisuuteen. (Alasuutari 2011, 44, 46.) Sisällönanalyysia voidaan jatkaa ryhmittelyn jälkeen kvantifioimalla aineistoa. Kvantifiointi merkitsee sitä, että aineistosta lasketaan samojen asioiden toistuvuus. Parhaimmillaan kvantifiointi tuo aineiston tulkintaan erilaisia näkökulmia. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 120, 121.)

Aineiston keruun jälkeen käsittelin aineiston edelle mainitun mukaan. Tämän jälkeen ryhdyin analysointivaiheeseen, jossa kirjoitin tiedot tietokoneelle word-tiedostolle. Aloin purkamaan aineistoa redusoimalla eli pelkistämällä aineistoa sekä klusteroimalla eli ryhmittämällä pelkistetyt ilmaukset omiin luokkiinsa. Tämän jälkeen seurasi abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 108.) Aineistolähteiseen sisällönanalyysiin liittyy se, että analysoitavaa dataa eli aineistoa lähdetään purkamaan kysymys kerrallaan. Kysymystä, johon vastasin, peilasin kysytyyn kysymykseen, jonka seurauksena minun oli mahdollista pelkistää aineisto. Pelkistämisen avulla muodostin luokat aineistolähtöisin termein. Tutkimuksessa oli epäolennaisia vastauksia vähän, joten minun ei täytynyt tehdä paljon karsintaa.

Aineistosta löytyi jonkin verran eroavaisuuksia, mutta suurin osa vastauksista olivat samansuuntaisia. Vastausten perusteella muodostui lähinnä ala- ja yläluokkia. Tiivistin aineistoa jonkin verran, kuitenkin niin, ettei mitään olennaista jäänyt pois. Muodostin alaluokkien perusteella yläluokkia, joille annoin kysymykseen sopivan termin. Tämän lisäksi kvantifioin aineiston, jotta sain laskettua mainintojen määrät. Avasin aineistoa myös kuvioin ja sitaatein, jotta tuloksia on helpompi hahmottaa.

7 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Kirjoitan tähän kappaleeseen tutkimuksen luotettavuudesta ja eettisyydestä. Etiikan ja tutkimuksen yhteys on kaksijakoinen. Tutkimuksen tulokset vaikuttavat eettisiin ratkaisuihin ja toisaalta eettiset kannanotot vaikuttavat tutkijan tieteellisessä työssään tekemiin ratkaisuihin. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 125.) Muita tutkimuksen eettisiä kysymyksiä ovat tutkimuslupaan liittyvät kysymykset, tutkimusaineiston keruuseen liittyvät ongelmat, tutkimuskohteen mahdollinen hyväksikäyttö, osallistumiseen liittyvät ongelmat ja tutkimuksesta tiedottaminen (Eskola & Suoranta 2000, 52).

Myös tutkimusaiheen valinta on eettinen kysymys. Eettiset kannanotot tulevat esille tahtoen tai tahtomatta tutkimuksen tarkoituksessa ja tutkimusongelman tai -tehtävän rajauksessa.

Tutkimusaiheen valinta sekä syyt, miksi tutkimukseen ryhdytään, kuuluvat eettiseen pohdintaan. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 129.) Tutkimuksen aihe valittiin päiväkodin haasteesta osallistaa vanhemmat mukaan yhteistyöhön. Tutkimukselle oli tarvetta, koska sen aihe lähti täysin vantaalaisen päiväkodinjohtajalta.

Hankin tutkimusluvan Vantaan kaupungilta ennen tutkimuksen kyselyn toteuttamista. Tutkimusaineiston keruuseen liittyvät ongelmat, kuten salaa nauhoittaminen tai tutkimuskohteen mahdollinen hyväksikäyttö esimerkiksi omaa uraa hyödyntäviin tarkoituksiin eivät minun tutkimuksessani ole mahdollisia. Minulle ei ole hyötyä minkäänlaisista tutkimustuloksista, eikä intressejä vaikuttaa niihin millään tavoin. Pysin toimimaan objektiivisesti, enkä vaikuta tutkimuksen tuloksiin. Pysin aineistonanalyysissä siihen, että samasta keräämästäni aineistosta, joku toinen saisi tehtyä samat johtopäätökset. Myöskään osallistumiseen liittyvät ongelmat, kuten se miten vaikuttaisin tutkimukseen osallistuviin, ei ole mahdollista, koska en ole tutkimukseen osallistuvien kanssa vuorovaikutuksessa. Päiväkoti tiedotti puolestani vanhempia tutkimuksesta.

Tutkimuksen kyselyn luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyy se, että kyselyyn vastaaminen eli tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista (Tuomi & Sarajärvi 2011, 131). Kyselyn luotettavuuden lisäämiseksi lähetin sen ohjaavalle opettajalleni ja päiväkodin johtajalle. Testasin sen tuttavaperheen äidillä, jonka on lapsi kyseisessä päiväkodissa. Kaikki osapuolet esittivät parannusehdotuksia, joidenka avulla muokkasin alkuperäistä kyselyä. Luetutin kyselyn mahdollisimman monella taholla, jotta kysely on mahdollisimman helposti ymmärrettävä ja vastaa tutkimuskysymyksiä.

Lomakkeen kysymykset olivat johdonmukaisia, mutta ne eivät kuitenkaan johdatelleet vastaajia vastaamaan toivomalla tavalla. Kaikki kysymykset olivat asiaankuuluvia, jotka pyrkivät tuottamaan tietoa juuri yhteistyökumppanin tarpeisiin. Hyvien kysymysten ominaispiirteisiin kuuluu, että kysymys on tarpeellinen ja hyödyllinen, eikä se ole johdatteleva. (Heikkilä 2004, 57.)

Tärkeä osa tutkimuksen luotettavuutta on avoimuus, mikä näkyy siinä, että tutkimukseen osallistuville kerrotaan mitä tutkimus koskee, mikä on sen tarkoitus ja tavoitteet sekä mihin tutkimustulokset tulevat esille. Tutkimuksesta tiedottaminen on osa tutkimuksen luotettavuutta sekä eettisyyttä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 131.) Lähetin tiedotteen päiväkodille, jossa käy ilmi tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet ja missä se julkaistaan. Päiväkodin johtaja lähetti tiedotteen eteenpäin sähköpostitse päiväkodin lasten vanhemmille. Minä tiedotan tutkimustuloksista päiväkodin henkilökuntaa helmi- maaliskuun aikana, minkä jälkeen päiväkoti informoi vanhempia tutkimustuloksista. Tutkimustietojen tulee olla luottamuksellisia eli tutkimuksen yhteydessä saatua tietoa ei luovuteta ulkopuolisille (Tuomi & Sarajärvi 2011, 131).

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy tutkimukseen osallistuvien anonymiteetti eli tunnistamattomuus. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 131.) Yhteistyöpäiväkoti halusi toimia anonyymina opinnäytetyössä. Opinnäytetyössä ei viitata päiväkotiin niin, että se olisi mahdollista tunnistaa. Tutkimuksen kyselyssä ei kysytä vastaajien tietoja, joten opinnäytetyössä ei ilmene tutkimukseen osallistuvien tietoja, joten heitä ei ole mahdollista tunnistaa.

Salassapitoasiat otettiin huomioon myös kyselylomakkeen palautusvaiheessa sekä lomakkeita hakiessa, ja tietysti tulosten analysointivaiheessa. Vanhemmat saivat itse laittaa nimettömästi täytetyn lomakkeen palautuslaatikkoon, jolloin vastaukset näkyivät vain minulle. Näin minulla ei ole mitään käsitystä siitä, kuka lomakkeen on palauttanut. Päiväkodin henkilökunta näkee tulokset vasta, kun opinnäytetyö on valmis. Tällä tavoin heillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa tuloksiin millään tavalla.

Tutkimusta tehdessä tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Siihen kuuluu, että tutkija noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja kuten, rehellisyyttä ja yleistä tarkkuutta tutkimustyössä, soveltaa tieteellisen tutkimuksen kriteerin mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä ja ottaa huomioon muiden tutkijoiden työn ja saavutukset asianmukaisella tavalla esimerkiksi viittaamalla oikein aikaisempiin tutkimustuloksiin. (Tuomi & Sara-järvi 2011, 131.)

Tutkimuksen luotettavuuteen kuuluu reliabiliteetti, jolla tarkoitetaan, että tutkimus on toistettavissa. Se tarkoittaa sitä, että jos tutkimus toteutetaan milloin tahansa uudelleen, tulokset pysyisivät samoina. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 136.) Tieteelliset tulokset eivät kannä pätevyysalueen ulkopuolelle, joten tutkimuksen tulokset eivät välttämättä päde toisena aikana tai toisessa paikassa. (Heikkilä 2004, 30.) Tutkimus tehtiin vain yhdelle päiväkodille, joten tulosten ei oleteta olevan päteviä muuta kuin yhteistyöpäiväkotiin. Tulokset vaihtuisivat todennäköisesti päiväkodista sekä tutkimukseen osallistuvien kokemuksista riippuen. Vastaavanlainen tutkimus on kuitenkin mahdollista toteuttaa missä tahansa päiväkodissa samalla kyselylomakkeella, jota käytin omassa tutkimuksessani.

Validiteetilla tarkoitetaan, että tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 136.) Tutkijan tulee asettaa täsmälliset tavoitteet tutkimukselleen, jotta hän ei lähde tutkimaan vääriä asioita (Heikkilä 2004, 29). Pyrin miettimään kysymykset ja kysymysten asetellut tarkasti, jotta ne vastasivat tutkimuskysymyksiä. Koin kysymykset tutkimuksen aiheeseen liittyvinä eikä aineistossa tullut sellaisia asioita esille, jotka eivät suoranaisesti liittyneet tutkimuskysymyksiin.

Objektiivisuus tarkoittaa puolueettomuutta. Tutkija ei saa vaikuttaa tutkimusten tuloksiin millään tavoin eli tutkimuksen tulokset eivät saa riippua tutkijasta. Tahattomia virheitä voi

sattua kenelle tahansa, jopa huolelliselle tutkijalle, mutta oma moraalini ja ajatusten ei saa antaa vaikuttaa tutkimusprosessiin. (Heikkilä 2004, 30-31.)

Tutkimusta arvioidaan aina kokonaisuutena. Tällöin sen sisäistä johdonmukaisuutta eli koherenssia painotetaan. Vaikka tutkimuksen eri osa-alueet ovat hyvin täytetty, tulee niiden lisäksi olla jollain tavoin yhteydessä toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 140.) Omassa tutkimuksessani olen pyrkinyt ylläpitämään sen sisäistä johdonmukaisuutta. Tiivistetysti, jos tutkimuksen avulla saadaan luotettavia vastauksia tutkimuskysymyksiin, se on onnistunut (Heikkilä 2004, 29).

8 Tutkimuksen tulokset

Tässä kappaleessa esitetään tutkimuksen tulokset kyselylomakkeen kysymysten mukaisessa järjestyksessä. Kyselylomakkeessa kysymykset ovat jota kuinkin sellaisessa järjestyksessä, että niitä tulkittaessa ja tuloksia tarkastellessa niistä saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. Avatessani tuloksia olen käyttänyt joitakin suoria lainauksia kyselylomakkeista sekä taulukoita ja kuvioita havainnollistamaan kyseisen kysymyksen vastauksia. Kyselylomakkeessa oli kymmenen kysymystä, joista kaikkia käsitellään omina alaotsikoinaan tässä kappaleessa.

Tutkimuksessa selvitin erityisesti sitä, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa. Tämän selvittämiseksi täytyi tutkia yhteistyöhön liittyviä olennaisia asioita kuten, onko yhteistyötä tarpeeksi sekä miten sujuvat tiedottaminen ja päivittäinen kohtaaminen. Selvitin lomakkeessa myös sitä, minkälaisista yhteistyömuodoista vanhemmat pitävät. Näin kyselylomakkeen kysymykset johdattelivat vanhempia pohtimaan, miten yhteistyö onnistuu ja toivoisivatko he jotain lisää tai, onko yhteistyössä jotain kehitettävää.

Tutkimuksen vastausprosentti jäi alhaiseksi. Jaetuista 127 kyselylomakkeesta minulle palautui 24, joten vastausprosentti oli 18,6 %. Olin varautunut alhaiseen vastausprosenttiin, jonka takia en rajannut kyselyyn osallistuvien määrää niin kuin jossakin muissa samantyyppisissä opinnäytetöissä. Lähetin kyselylomakkeen päiväkodin kaikkien ryhmien lasten vanhemmille, jotta saisin mahdollisimman paljon vastauksia. Pidän vastausprosenttia kuitenkin riittävänä tutkimuskysymysten selvittämiseksi kyseisessä päiväkodissa. Tärkeää oli, että päiväkodin ryhmien kaikilla perheillä oli mahdollisuus vastata kyselyyn ja tuoda mielipiteensä esiin.

8.1 Vanhempien kokemus yhteistyöstä

Lomakkeen ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa. Kysymyksellä haettiin yksinkertaista vastausta tutkimusongelmaan, millaista yhteistyö on vanhempien näkökulmasta. Kysymys oli puolistrukturoitu kysymys eli monivalintakysymys, jossa oli myös vapaa tekstikenttä. Vastausvaihtoehdot olivat hyvänä, tyydyttävänä tai huonona. Kaikki kyselyyn osallistuneet vastasivat tähän monivalinta

kysymykseen, mutta suurin osa ei kirjoittanut mitään kysymyksen avoimeen kohtaan. Vanhemmista 19 eli 79% vastasi kokevansa yhteistyön hyvänä. Vanhemmista neljä eli 17 % vastasi kokevansa yhteistyön tyydyttävänä. Yksi vanhemmista vastasi kokevansa yhteistyön huonona.

Kuvio 1: Millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön?

Avoimeen tekstikenttään vastasi yhdeksän vanhempaa. Yläluokat, jotka vastauksista nousivat, olivat yhteistyön vähyys ja toimiva yhteistyö. Vastauksista nuosi vain kaksi yläluokkaa, koska vastauksia avoimeen kohtaan ei tullut suurimmalta osalta vastaajista.

Alaluokka (mainintojen määrä)	Yläluokka (mainintojen määrä)
Avoin, ystävällinen henkilökunta (3)	Toimiva yhteistyö (9)
Hyvä vuorovaikutus (3)	
Yhteistyö sujuvaa (3)	
Yhteistyötä ei ole (1)	Yhteistyötä vähän (4)
Vähän vuorovaikutusta (2)	
Päivänkuulumisia kerrotaan vähän (1)	

Taulukko 1: Yhteistyö vanhempien kokemana

Eniten mainintoja tuli yläluokkaan toimiva yhteistyö, joissa mainintoja oli vastauksissa yhteensä yhdeksän. Kolme vastaajaa mainitsi henkilökunnan olevan avointa tai ystävällistä.

Yhteistyön olevan sujuvaa mainitsi kolme vastaajaa. Kolme vastaajaa mainitsi hyvän vuorovaikutuksen henkilökunnan kanssa.

”Päiväkodin henkilökunta on avointa ja ystävällistä. Yhteistyö ja kanssakäyminen on helppoa ja vaivatonta.”

”Kaikki sujuu oikein hyvin, henkilökunta on ystävällistä.”

Toisessa yläluokassa ”yhteistyötä vähän” oli neljä mainintaa vastauksissa. Kaksi vastaajaa toi esille, että vuorovaikutusta päiväkodin kanssa on vähän ja sitä voisi olla enemmän. Yksi vastaaja totesi, että päivän kuulumisia kerrotaan vähän. Kolmas vastaaja mainitsi, ettei yhteistyötä juurikaan ole.

”Vuorovaikutusta päiväkodin ja kodin välillä voisi olla enemmän.”

”En koe, että yhteistyötä juuri olisi enkä oikein sitä osaa kaivatakaan.”

8.2 Yhteistyön määrä

Toisen kysymyksen ” Missä määrin yhteistyötä on?” tarkoituksena oli selvittää, kokevatko vanhemmat, että yhteistyötä on riittävästi. Kysymys oli monivalintakysymys, jonka vastausvaihtoehdot olivat liian paljon, sopivasti tai liikaa. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn vastaajat. Kyselyyn osallistuneista vanhemmista kukaan ei vastannut yhteistyötä olevan liikaa. Suurin osa vastaajista vastasi, että yhteistyötä on sopivasti. Näin vastasi 22 vanhempaa eli näin ollen noin 92 % vanhemmista vastasi yhteistyötä olevan sopivasti. Kaksi vanhempaa eli noin 8 % vastaajista vastasi yhteistyötä olevan liian vähän.

Kuvio 2: Missä määrin vanhemmat kokevat yhteistyötä olevan?

8.3 Yhteistyömahdollisuudet

Kolmannessa kysymyksessä selvitettiin, kuinka paljon päiväkotitarjoaja tarjoaa mahdollisuuksia yhteistyöhön. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää kokevatko vanhemmat, että yhteistyömahdollisuuksia on tarpeeksi. Kysymys oli avoin kysymys, johon vastasi 19 vanhempaa eli viisi vanhempaa jätti vastaamatta kysymykseen. Kysymykseen vastasi 79 % kyselyyn osallistuneista. Vastauksia teemoittelemalla nousi esiin kolme yläluokkaa: yhteistyömahdollisuuksien vähyys ja yhteistyömahdollisuuksia jonkin verran ja yhteistyömahdollisuuksia tarpeeksi.

Riittävästi (6)	Yhteistyömahdollisuuksia tarpeeksi (17)
Jokapäiväinen kohtaaminen (5)	
Tarpeen mukaan (3)	
Huomioiva henkilökunta (1)	
Osallistumismahdollisuuksia paljon (1)	
Yhteistyökanavien monipuolisuus (1)	
Jonkin verran (1)	Yhteistyömahdollisuuksia jonkin verran (3)
Joka kuu (1)	
Erilaiset tapahtumat (1)	
Ei ollenkaan (1)	Yhteistyömahdollisuuksia vähän (2)
Yhteistyömahdollisuuksia vähän (1)	

Taulukko 2: Kuinka paljon päiväkotitarjoaja tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia?

Taulukosta voi nähdä, että vanhemmat mainitsivat eniten asioita siihen liittyen, että päiväkotitarjoaja tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia tarpeeksi. Tähän yläluokkaan mainintoja tuli 17. Mainintoja vastauksissa yhteistyön riittävyteen liittyen tuli kuusi. Viidessä vastauksessa oli mainintoja jokapäiväisestä kohtaamisesta. Kolme vastaajaa mainitsi yhteistyötä olevan tarpeen mukaan. Yksi vastaaja toi esille yhteistyökanavien monipuolisuuden. Mainintoja osallistumismahdollisuuksien paljouteen ilmeni yhdessä vastauksessa.

”Olemme kokeneet, että riittävästi ja tarpeet huomioiden.”

”Tarjoaa sopivasti, kanavia on useita -”

Toiseksi yläluokiksi muodostuivat yhteistyömahdollisuuksia jonkin verran ja yhteistyömahdollisuuksien vähän. Mainintoja siitä, että mahdollisuuksia yhteistyöhön on jonkin verran ja joka kuu, oli molemmista yksi. Yksi vastaaja mainitsi erilaisista tapahtumista. Yhteistyömahdollisuuksien vähyyteen liittyen ilmeni yksi maininta, siitä ettei yhteistyömahdollisuuksia ole. Kahdesta vastauksesta ilmeni, että yhteistyö mahdollisuuksia on vähän.

”Jonkin verran.”

”Mahdollisuus vaihtaa pari sanaa on tietysti joka päivä, muuten yhteistyömahdollisuuksia on melko vähän.”

8.4 Yhteistyön tärkeys

Neljännessä kysymyksessä selvitettiin kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä kysymyksellä ”Kuinka tärkeänä pidät yhteistyötä päivähoidon kanssa? ” Kysymys oli monivalintakysymys, jossa oli myös avoin tekstikenttä. Kysymykseen vastattiin vastausvaihtoehdoilla ”erittäin tärkeänä”, ”tärkeänä”, ”ei tärkeänä” ja ”riippuu tilanteesta, minkälaisesta?”. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn osallistujat.

Kuvio 3: Kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät yhteistyötä?

Suurin osa vastaajista piti yhteistyötä erittäin tärkeänä. 21 vanhempaa eli 87,5 % vastaajista vastasi pitävänsä yhteistyötä päivähoidon kanssa erittäin tärkeänä. Yhteistyön koki tärkeäksi kolme vastaajaa eli 12,5 % vastaajista. Kukaan vastaajista ei valinnut vaihtoehtoja ” ei tärkeänä” tai ”riippuu tilanteesta”. Neljännen kysymyksen avoimeen kohtaan vastasi 12

vanhempaa. Vastauksissaan he perustelivat yhteistyön tärkeyttä erilaisilla syillä. Vastauksia teemoittelemalla nousi esiin kolme yläluokkaa; lapsi, tiedottaminen ja yhteinen linja.

Lapsen etu (4)	Lapsi (13)
Henkilökunnan vastuu lapsesta (3)	
Mahdollistaa lapsen sujuvan arjen (3)	
Iso osa lapsen arkea (2)	
Lapsen seura (1)	
Tiedon liikkuminen (1)	Tiedottaminen (2)
Lapsen asioista tiedottaminen (1)	
Luottamus (1)	Yhteinen linja (2)
Hoidon ja kodin arvot, toiminta yhdenmukaisia (1)	

Taulukko 3: Perusteluja yhteistyön tärkeydelle

Eniten mainintoja nousi vastauksista lapseen liittyvistä asioista. Vastauksissa nousi neljä mainintaa lapsen etuun liittyen. Kolme vastaajaa perusteli yhteistyön tärkeyttä sillä, että päiväkodin henkilökunta on vastuussa lapsesta. Kolmessa vastauksessa tuli esille, että yhteistyö mahdollistaa lapsen tai perheen sujuvan arjen. Mainintoja siitä, että päiväkotiki on iso osa lapsen arkea, tuli kahdessa vastauksessa. Yksi vastaaja perusteli yhteistyön tärkeyttä sillä, että on olennaista tietää millaisessa seurassa lapsi viettää aikaa.

”Hyvä ja avoin yhteistyö on lapsen eduksi.”

”-- Lapsi viettää arkena suurimman osan valvellaoloajasta päiväkodissa, joten lapsen kehityksen ja perheen arjen kannalta yhteistyö on tärkeässä roolissa.”

Yläluokkaan tiedottaminen nousi esille lapsen asioista tiedottaminen. Tästä nousi kaksi mainintaa vastauksissa. Yksi vastaaja perusteli yhteistyön tärkeyttä sillä, että tieto liikkuisi vanhempien ja päiväkodin välillä. Kolmanneksi yläluokaksi muodostui yhteinen linja. Yhdessä vastauksessa perusteltiin yhteistyön tärkeyttä, sillä että päiväkodin ja kodin arvot ja toiminta olisivat yhdenmukaisia. Vastauksista nousi yksi maininta luottamukseen liittyen.

”Päiväkodissa lapsen elämästä näyttäytyy eri puoli kuin kotona ja siksi on tärkeää saada myös päiväankulusta tietoa.”

8.5 Osallistumiseen vaikuttavat tekijät

Lomakkeen viidennessä kysymyksessä kysyttiin ”Mitkä tekijät vaikuttavat yhteistyöhön osallistumiseen?”. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään osallistumattomuuden takana olevia syitä sekä sitä liittyvätkö ne päiväkotiin vai muihin asioihin. Kysymys oli avoin kysymys, jossa oli suluissa; kiireinen arki, mielenkiinnon puute, päiväkotiin liittyvät tekijät, mitkä?. Koin tarpeelliseksi laittaa sulkuihin nämä esimerkit, jotta vastaajien olisi helpompi lähteä vastaamaan. Melkein kaikki kyselyyn osallistujat vastasivat kysymykseen. 22 vastaajaa eli 91 % kyselyyn osallistuneista vanhemmista vastasivat viidenteen kysymykseen.

Vastauksia tarkastellessa nousi esille kolme yläluokkaa; aika, henkilökunta ja muut syyt. Eniten mainintoja ilmeni aikaan liittyen. Kiireiseen arkeen liittyen oli 12 mainintaa kysymyksen vastauksissa. Viisi vastaaja toi esille vastauksissaan oman kireensä. Henkilökunnan kiirestä oli maininta kolmessa vastauksessa. Kahdessa vastauksessa oli maininta ajanpuutteesta.

”Varsinkin kiire vanhemmilla tai päiväkodin henkilökunnalla vaikuttaa eniten.”

Kiireinen arki (12)	Aika (22)
Vanhempien kiire (5)	
Henkilökunnan kiire (3)	
Ajanpuute (2)	
Henkilökunnan asenne (2)	Henkilökunta (3)
Ystävällinen henkilökunta (1)	
Päiväkotiin liittyvät tekijät (1)	Muut syyt (3)
Mielenkiinnon puute (1)	
Ei yhteistyömahdollisuuksia (1)	

Taulukko 4: Tekijät, jotka vaikuttavat vanhempien yhteistyöhön osallistumiseen.

Toiseksi yläluokaksi muodostui henkilökunta. Kahdesta vastauksesta ilmeni maininta henkilökunnan asenteesta huomioida vanhemmat. Yhdessä vastauksessa oli viittaus avoimeen henkilökuntaan. Kolmas yläluokka on sekalainen, joiden maininnoilla ei ole selvää yhteyttä

toisiinsa. Vastauksista nousi esiin maininnat mielenkiinnonpuutteeseen, päiväkotiin liittyviin tekijöihin ja siihen, ettei yhteistyömahdollisuuksia ole. Vastauksessa ei selitetty, mitä nämä päiväkotiin liittyvät tekijät ovat.

”Se, että vanhempien ajatukset/mielipiteet kuullaan ja huomioidaan.”

8.6 Tiedottaminen

Kuudessa kysymyksessä selvitettiin, kuinka tiedottaminen toteutuu kysymyksellä ”Kuinka riittävästi ja oikea-aikaisesti saat tietoa tärkeistä asioista päiväkodilta?”. Sen tarkoituksena oli selvittää, tuleeko tieto vanhempien mielestä perille. Kysymys oli avoin kysymys ja vastauksia teemoittelemalla nousi esiin kolme yläluokkaa; tiedottaminen onnistuu, tieto hukkuu ja tiedottamisessa on parannettavaa. Kysymykseen vastasivat kahta lukuun ottamatta kaikkia vastaajat eli vastausprosentti oli tämän kysymyksen osalta 91,6 %.

Oikea-aikaisesti (8)	Tiedottaminen onnistuu (23)
Riittävästi (8)	
Henkilökunta muistuttaa asioista (2)	
Hyvin (2)	
Sopivasti (1)	
Sähköpostitiedotus toimii (1)	
Tietoa tulee paljon (1)	
Asioista voitaisiin tiedottaa aikaisemmin (5)	Tiedottamisessa on kehitettävää (9)
Tietoa jää saamatta (2)	
Joutuu kysymään tarkennuksia (1)	
Ilmoitustaululla ei ole tietoa (1)	
Ilmoitustaulun asioita ei huomaa (3)	Tieto hukkuu (5)
Tieto hukkuu sähköpostiin (2)	

Taulukko 5: Kuinka hyvin vanhemmat saavat tietoa tärkeistä asioista?

Taulukosta voi nähdä, että monet vastaajat mainitsivat, että tietoa tulee riittävästi ja oikea-aikaisesti. Mainintoja oikea-aikaisuudesta ja riitävyydestä oli molemmista kahdeksassa vastauksessa. Kahdessa vastauksessa tuli esiin, että henkilökunta muistuttaa tärkeistä asioista. Mainintoja siihen liittyen, että tieto kulkee hyvin, oli kahdessa vastauksessa. Maininta siitä, että tietoa tulee sopivasti, mainittiin yhden vanhemman vastauksessa. Yksi vastaaja toi esille että, tietoa tulee paljon. Sähköposti tiedotuksen sujuvuudesta oli maininta yhdessä vastauksessa.

”Mielestäni tieto kulkee hyvin ja tieto on oikea-aikaista. Kaikkia ilmoitustaululla olevia asioita ei aina välttämättä huomaa, mutta henkilökunta muistuttaa tärkeistä asioista.”

”Tarpeeksi ja tieto tulee hyvissä ajoin.”

Mainintoja tuli myös siihen liittyen, että tiedottamisessa on parannettavaa ja tieto hukkuu. Viidessä vastauksessa nousi esille, että jostain asioista voitaisiin tiedottaa aikaisemmin. Suurin osa vastaajista ei maininnut mitkä ovat ne asiat, joista voitaisiin ilmoittaa aikaisemmin. Yksi vastaaja kuitenkin toi esille, että loma-aikojen ryhmä muutoksista voitaisiin ilmoittaa aikaisemmin. Maininta siitä, että tietoa jää saamatta tuli esiin kahdessa vastauksessa. Maininnat siitä, ettei ilmoitustaululla ole tietoa ja että, joskus joutuu kysymään tarkennuksia, nousivat esiin yhdessä vastauksessa. Kolmanneksi yläluokaksi muodostui tieto hukkuu. Maininta siitä, että ilmoitustaulun asioita ei huomaa ilmeni kolmessa vastauksessa. Kahden vanhemman vastauksessa ilmeni, että tieto hukkuu sähköpostiin.

”Sähköposti kulkee, mutta osin tietoa jää saamatta.”

”--joskus jotain asioita voisi tiedottaa aikaisemminkin esim. loma-aikojen ryhmä muutokset.”

8.7 Päivittäinen kohtaaminen ja kuulumistenvaihto

Lomakkeen seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin miten sujuvat päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto henkilökunnan kanssa. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, miten sujuu päivittäinen vuorovaikutus työntekijöiden kanssa vanhempien näkökulmasta. Kysymys oli avoin kysymys, johon vastasi 23 vanhempaa. Näin ollen kysymyksen vastausprosentti oli 96 %. Mainintoja siitä, että päivittäinen kohtaaminen ja kuulumistenvaihto sujuvat hyvin, ilmeni 15 vastauksessa. Jäljelle jääviä vastauksia teemoittelemalla muodostin kaksi luokkaa: henkilökunta sekä päivittäisessä kohtaamisessa ja kuulumistenvaihdossa on kehitettävää.

Päivittäinen kohtaaminen ja kuulumistenvaihto sujuvat hyvin (15)
--

Aikaa keskustella (3)	Henkilökunta (7)
Ei aikaa keskustella (1)	
Ystävällinen henkilökunta (1)	
Huomioidaan koko perhe (2)	
Kuulumisia kerrotaan heikosti (6)	Päivittäisessä kohtaamisessa ja kuulumistenvaihdossa on kehitettävää (12)
Joskus sujuu (4)	
Kohtaamiset lyhyitä ja pintapuolisia (1)	
Erytisjärjestelyjen aikaan heikosti (1)	

Taulukko 6: Miten sujuvat päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto?

Kolmessa vastauksessa oli maininta siitä, että henkilökunnalla on aina aikaa keskustella.

Yhdessä vastauksessa taas oli maininta siitä, ettei henkilökunnalla ole aikaa keskustella.

Kahden vastaajan vastauksissa ilmeni, että henkilökunta huomioi koko perheen päivittäisessä kohtaamisessa.

”Kohtaamiset sujuvat hyvin. Päivän päätteeksi käydään läpi miten päivä on mennyt ja mitä päivän aikana on tehty.”

”Hyvin. Henkilökunnalla on mukavasti aina aikaa juttutuokiolle.”

Neljässä vastauksessa ilmeni maininnat siitä, että päivittäiset kohtaamiset ja kuulumistenvaihto sujuvat joskus ja joskus ei. Maininta siitä, että lapsen kuulumisia kerrotaan heikosti, nousi esille kuudessa vastauksessa. Yksi vastaaja kuvaili, että kohtaamiset ja kuulumistenvaihto ovat lyhyitä ja pintapuolisia. Yhdessä vastauksessa nousi esille, että erityisjärjestelyjen aikaa kohtaamiset ja kuulumistenvaihdot sujuvat heikosti.

”Joskus sujuu ja joskus ei, riippuu päivästä. --”

”-- Joskus tuntuu, että kuulumisia joutuu ”kalastalemaan” kyselemällä, kun tietoja päiväkulusta ei tule hakutilanteessa henkilökunnalta automaattisesti.”

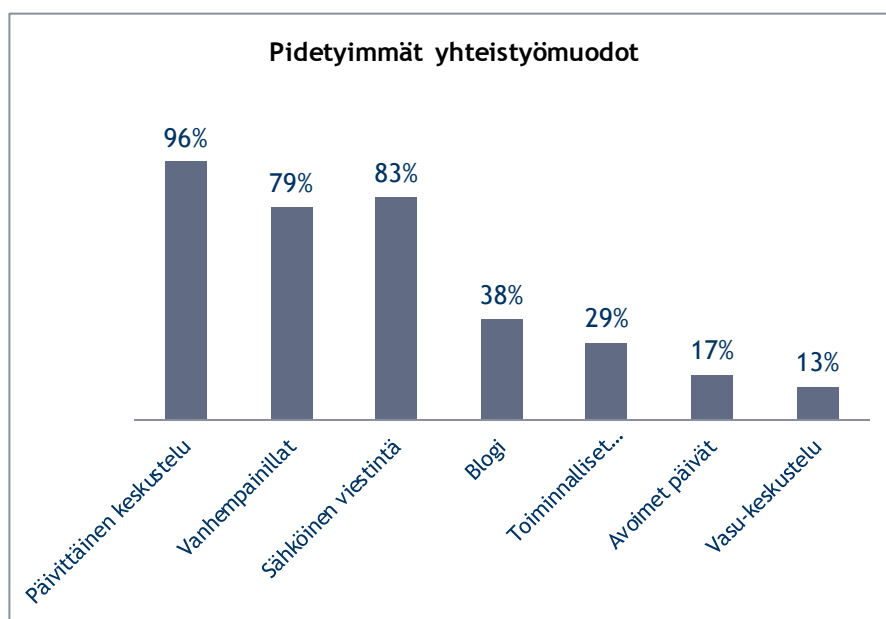
8.8 Pidetyimmät yhteistyömuodot

Kahdeksannessa kysymyksessä kartoitettiin mistä yhteistyömuodoista vanhemmat pitävät eniten. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa sai raksia valmiiksi annetuista vaihtoehtoista ja halutessaan lisätä jotain kohdassa, ”muu, mikä?”. Vaihtoehdot olivat päivittäinen keskustelu,

vanhempainillat, sähköinen viestintä, blogi, toiminnalliset yhteistyötapahtumat ja avoimet päivät. Kysymyksessä sai valita useamman vastausvaihtoehdon. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet.

Pidetyin yhteistyömuoto vastaajien keskuudessa oli päivittäinen keskustelu. Kyseisen vaihtoehdon valitsi 23 vastaajaa, eli 96 % vastaajista. Toiseksi pidettyimmäksi yhteistyömuodoksi nousi sähköinen viestintä, jonka valitsi 20 vastaa, eli 83 %. Vanhempainillat valitsi 19 vastaajaa, eli 79 % kyselyn vastaajista. Yhdeksän vanhempaa, eli 37,5 % vastaajista, valitsi blogin heitä mielittävänä yhteistyömuodoksi. Vastaajien keskuudesta seitsemän vanhempaa valitsi avoimet päivät. Näin ollen 29 % vanhemmista piti siitä yhteistyömuotona. Toiminnalliset yhteistyötapahtumat keräsivät 4 vastausta. Kolme vastaajaa vastasi avoimeen tekstikenttään ja toi esille jonkun muun yhteistyömuodon. Kaikissa näissä kolmessa vastauksessa nousi esille vasu-keskustelu, eli omaan lapseen ja tämän kehitykseen keskittyminen. Vastaukset näkyvät alla olevassa kuviossa.

”Vasu-keskustelut; keskittyminen ja perehtyminen omaan lapseen.”

Kuvio 4: Pidetyimmät yhteistyömuodot

8.9 Mikä yhteistyössä toimii hyvin?

Lomakkeen yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin ”Mikä yhteistyössä mielestäsi toimii hyvin?”. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää missä yhteistyöhön liittyvissä asioissa päiväkotitoiminta onnistuu hyvin. Kysymys oli avoin kysymys ja vastauksia teemoittelemaan nousi esiin neljä yläluokkaa. Kysymykseen vastasivat kahta lukuun ottamatta kaikki vastaajat ja näin ollen vastausprosentti oli 91 % tämän kysymyksen kohdalla.

Päivittäinen keskustelu (9)	Vuorovaikutus (15)
Avoin keskusteluyhteys (4)	
Kohtaaminen (1)	
Avoimuus (1)	
Avoin suhtautuminen kehitysehdotuksiin (2)	Henkilökunta (4)
Henkilökunta helposti lähestyttävää (1)	
Kiinnostus lapsesta (1)	
Sähköinen viestintä (7)	Tiedonkulku (11)
Tiedottaminen (2)	
Tärkeistä asioista muistuttaminen (1)	
Ilmoitustaulu (1)	
Vasu-keskustelu (2)	Muut (4)
Avoimet päivät (1)	
Kaikki (1)	

Taulukko 7: Asiat, jotka yhteistyössä toimivat hyvin

Ensimmäiseksi yläluokaksi nousi vuorovaikutus, josta oli 16 mainintaa vastauksissa. Päivittäinen keskustelu sai yhdeksän mainintaa vastauksissa. Neljässä vastauksissa oli maininta avoimesta keskusteluyhteydestä. Kyselyyn osallistuneiden vastauksissa nousi esiin maininnat myös kohtaamisesta ja avoimuudesta.

”Päivittäinen keskustelu- helpoin tapa jutella asioista.”

Toinen yläluokka eli henkilökunta sai neljä mainintaa. Mainintoja henkilökunnan avoimesta suhtautumisesta kehitysehdotuksiin ilmeni kaksi. Yhdessä vastauksessa oli maininta helposti lähestyttävästä henkilökunnasta. Maininta henkilökunnan kiinnostuksesta lapseen nousi esille yhdessä vastauksessa.

”--Avoin suhtautuminen myös kehittäviin palautteisiin.”

Kolmas yläluokka eli tiedonkulku sai 11 mainintaa. Seitsemän vastaajaa toi esille sähköisen viestinnän vastauksissaan. Maininta tiedottamisen sujuvuudesta nousi esille kahdessa vastauksessa. Myös tärkeistä asioista suullisesti muisituttaminen ja ilmoitustaulu ilmenivät kysymyksen vastauksissa.

”Kuukausitiedotteet sähköpostilla on hyvä keino tiedottaa. --”

Jäljelle jääville vastauksille ei muodostunut yhtenäistä yläluokkaa. Mainintoja vasu-keskustelusta tuli kahden vastaajan osalta. Yksi maininta avoimista päivistä nousi esiin vastauksissa. Yksi kyselyyn osallistuja vastasi kysymykseen ”kaikki”.

”Sähköinen tiedotus + vasu-keskustelut.”

8.10 Mitä kehittävää yhteistyössä on?

Viimeisessä eli kymmenennessä kysymyksessä kysyttiin, mitä kehitettävää yhteistyössä vanhempien mielestäsi on. Kysymyksellä pyrittiin saamaan tietoa vanhempien odotuksista ja toivomuksista yhteistyölle. Kysymys oli avoin kysymys, johon vastasi vain 16 vanhempaa. Tämän kysymyksen vastausprosentti oli 66%, joka oli tutkimusaineiston alhaisin. Vastauksia teemoitellessa nousi esille vain muutama asia, jotka saivat enemmän kuin yhden maininnan. Suurin osa vastauksista oli yksittäisiä mainintoja.

Päivittäiset kohtaamiset ja lapsen päivästä kertominen (4)	Dialogisuus (1)
Työntekijöiden välinen tiedon kulku (2)	
Vanhempien toiveiden ja kehitysideoiden huomioiminen (2)	
Kohtaaminen erityisjärjestelyjen aikaan (1)	
Poissaolokyselyjen sävy (1)	
Vanhempien mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun (1)	
Sähköinen viestintä (1)	Tiedottaminen (4)
Ilmoitustaulun päivittäminen (1)	
Asioista tiedottaminen aikaisemmin (1)	

Muistuttaminen tärkeistä asioista (1)	
---------------------------------------	--

Taulukko 8: Mitä kehitettävää yhteistyössä on?

Ensimmäiseksi yläluokaksi nousi dialogisuus. Kehittämisehdotuksia tuli eniten päivittäiseen kohtaamiseen ja lapsen päivästä kertomiseen liittyen. Neljä vastaajaa mainitsi nämä kehittämiskohteiksi. Yksi vastaajista ehdotti kirjallista raporttia lapsen päivästä kertomiseen liittyen. Kahdessa vastauksessa tuotiin esille toive siitä, että työntekijät huomioisivat vanhempien toiveet ja kehitysehdotukset. Mainintoja työntekijöiden välisen tiedon kulun parantamisesta oli kahdessa vastauksessa. Yhteistyön kehittämiskohteiksi mainittiin myös kohtaaminen erityisjärjestelyjen aikaan ja poissaolokyselyn sävy. Yksi vastaaja toivoi, että vanhemmilla olisi mahdollisuus vaikuttaa, kun suunnitellaan lapsen päiväkotiarkea.

”Kun vanhemmat esittävät toiveita/tietoja omaan lapseensa liittyen, tulisi henkilökunnan kirjata asiat ylös ja huolehtia, että ne tulevat kaikkien ryhmän aikuisten tietoon sekä tarvittaessa myös sijaisten tietoon. Päivän päätteeksi pitäisi vanhemmille pystyä kertomaan miten lapsen päivä on mennyt ja mitä hän on tehnyt (miten syönyt, nukkunut, mitä leikkinyt yms.)”

Loput vastaukset ovat yksittäisiä mainintoja, voidaan kuitenkin teemoittelun avulla muodostaa toiseksi yläluokaksi tiedottaminen. Yhteistyökehittämisen kohteiksi mainittiin sähköinen viestintä ja ilmoitustaulun päivittäminen. Vastauksissa yksi vanhempi toivoi, että asioista tiedotettaisiin aikaisemmin ja toinen toivoi, että tärkeistä asioista muistutettaisiin esimerkiksi, tekstiviestillä. Vastauksissa ilmeni, että parantamisen varaa on myös teemapäivissä, vanhempainilloissa, perhedytyksessä talon tavoille lapsen aloittaessa päivähoiton ja ajanhallinnassa puolipäiväsen aikaan. Ajanhallinnalla viitattiin vastaajan muiden vastausten perusteella siihen, että puolipäiväistä lasta hakiessa kukaan ei ole vastassa tai työntekijöillä ei ole aikaa kertoa lapsen päivästä.

”Sähköinen viestintä voisi olla paremmin aikataulutettu/erotettu mitä asia koskee. --”

9 Johtopäätökset

Tässä kappaleessa käydään läpi tutkimuksen kannalta keskeisimmät tulokset ja johtopäätökset. Tutkimuskysymykset olivat, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa, mistä vanhemmat pitävät yhteistyössä ja mitä kehitettävää yhteistyössä on vanhempien näkökulmasta. Kappaleen alaotsikot on nimetty tutkimuskysymyksiä vastaavaksi.

Tutkimus toteutettiin vantaalaisessa päiväkodissa kyselylomakeella. Kyselyitä jaettiin 129 perheelle ja siihen vastasi 24 vanhempaa, joiden vastausten pohjalta johtopäätökset on tehty. Tutkimuksen vastausprosentti oli 18,6 %, mikä oli hieman alhainen. Koin sen olevan

kuitenkin riittävä palvellakseen tämän yhden päiväkodin vanhempia sekä henkilökuntaa toteuttaessaan yhteistyössä, koska kysely lähetettiin kaikille päiväkodin asiakasperheille. Tutkimustulokset ovat suuntaa-antavia näkemyksiä vanhempien kokemuksista.

Aineistossa ilmeni, että vanhemmilla on eriäviä kokemuksia ja näkemyksiä yhteistyöhön liittyvien asioiden toimivuudesta. Kyselylomakkeen vastauksia lukiessani ja analysoidessa sain sellaisen käsityksen, että vanhempien tyytyväisyys yhteistyöhön riippuu osittain, siitä missä ryhmässä lapsi on. Pieni osa kyselyyn osallistuneista viittasi lomakkeen vastauksissaan lapsen ryhmään, vaikka sitä ei kysytty. Eräs vastaaja toi esille, että hänellä on kaksi lasta päiväkodissa eri ryhmissä, mutta mikä asia yhdessä ryhmässä toimii hyvin, ei toisessa ryhmässä toimi niin hyvin.

Lisäksi joidenkin kysymysten kohdalla pari vastaajaa eivät vastanneet selvästi kyseisen kohdan kysymykseen, vaan toiseen kysymykseen tai kirjoittivat yleisesti jotain yhteistyöstä. On mahdollista, että heillä oli kiire, eivätkä he lukeneet kysymystä ajatuksella. Muutamat vastaukset olivat varsin tulkinnanvaraisia. Tämä tuotti lisää työtä vastauksia analysoidessa ja teemoitellessa.

Vastaajilla saattoi olla erilaisia tulkintoja kysytyistä kysymyksistä tai käsityksiä, siitä mitä yhteistyö on. Erään vanhemman lomakkeen vastauksista nousi esille, ettei päiväkotitarjoa ollenkaan yhteistyömahdollisuuksia, eikä yhteistyötä ole. Kuudennessa vastauksessa hän kuitenkin toi esille, että välillä päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto sujuvat ihan hyvin ja välillä ei. Ilmeisesti kyseinen vastaaja ei mieltänyt päivittäistä kommunikaatiota lapsen tuonti- ja hakutilanteissa osaksi yhteistyötä. Kyselylomakkeen alussa oli lyhyt selitys, että huoltajien ja päivähoiton yhteistyöllä tarkoitetaan lasten vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistyötä lapsen asioihin ja päivähoitoon liittyen. Voidaan siis olettaa päivittäisen kommunikaation kuuluvan yhteistyöhön.

9.1 Yhteistyö ja siihen liittyvät olennaiset tekijät vanhempien kokemana

Siihen, millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön ja siihen liittyviä olennaisia tekijöitä, haettiin vastausta kyselylomakkeen ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa, neljännessä, viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä kysymyksessä. Ensimmäisessä kysymyksessä kartoitettiin yksinkertaisesti millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa. Muissa kysymyksissä selvitettiin vanhempien näkemyksiä yhteistyöhön liittyvistä olennaisista tekijöistä. Näitä tekijöitä ovat yhteistyön määrä, ja -tärkeys, osallisuuteen vaikuttavat tekijät sekä tärkeistä asioista tiedottaminen ja päivittäinen kommunikaatio.

Suurin osa vanhemmista koki yhteistyön hyvänä. Voidaan olettaa yhteistyön sujuvan pääsääntöisesti hyvin. Kuitenkin pieni osa vanhemmista koki yhteistyön tyydyttävänä. Suurin osa vanhemmista koki, että yhteistyötä päiväkodin kanssa on sopivasti. Vain hyvin pieni osa

koki, että yhteistyötä on liian vähän. Vanhemmilla oli eriäviä näkemyksiä siitä, kuinka paljon päiväkotitarjoaja yhteistyömahdollisuuksia. Useampi vanhempi koki, että päiväkotitarjoaja riittävästi tai tarpeen mukaan yhteistyömahdollisuuksia. Pari vanhempaa koki, että yhteistyömahdollisuuksia on melko vähän tai ei ollenkaan. Yksi vanhempi koki, että osallistua saa niin paljon kuin haluaa. Tästä voidaan päätellä, että joko päiväkotiryhmien välillä on eroja yhteistyömahdollisuuksien suhteen ja toiset vanhemmat toivovat enemmän yhteistyötä kuin toiset. Suurin osa koki, että päiväkotitarjoaja yhteistyömahdollisuuksia, edes jossain määrin.

Näitä tutkimustuloksia pohdittaessa voi ottaa huomioon, että suurin osa päiväkodin vanhemmista jätti vastaamatta kyselyyn. Syitä tutkimuksen osallistumattomuuden takana voi olla monia. Kuitenkin jos suurin osa päiväkodin vanhemmista toivoisi enemmän yhteistyömahdollisuuksia, olisi todennäköistä, että he olisivat osallistuneet yhteistyötä koskevaan kyselyyn tuodakseen näkemyksensä esille.

Suurin osa vanhemmista koki yhteistyön erittäin tärkeäksi. Hyvin pieni osa vanhemmista piti yhteistyötä tärkeänä. Näin voidaan olettaa, että kaikki vanhemmat pitävät yhteistyötä tärkeänä. Vanhemmat perustelivat yhteistyön tärkeyttä sillä, että päiväkotitarjoaja on iso osa lapsen arkea, joten hyvällä yhteistyöllä lapsen arki sujuu paremmin ja vanhemmat saavat tietoa lapsen päivästä. Toimiva yhteistyö on lapsen eduksi. Suurin osa vanhemmista koki, että yhteistyöhön osallistumiseen vaikuttaa kiireinen arki. Koettiin sekä vanhempien että päiväkodin henkilökunnan kiireen vaikuttavan osallistumiseen. Myös henkilökunnan asenteen ja tavan huomioida vanhemmat ja heidän ajatuksensa koettiin vaikuttavan vanhempien yhteistyöhön osallistumiseen.

Suurin osa vanhemmista koki, että he saavat tietoa tärkeistä asioista hyvin tai riittävästi. Muutama vanhempi koki, etteivät he saa tietoa oikea-aikaisesti, vaan asioista voitaisiin tiedottaa aikaisemmin. Muutamat vastaajat kokivat, että tieto hukkuu. Joko ilmoitustaulun asioista ei huomaa tai viestit hukkuvat sähköpostiin. Tästä voidaan kuitenkin päätellä, että tietoa on esillä päiväkodissa tai se tulee perille sähköpostiin. Eräs vastaaja kommentoi, että hän toivoisi tekstiviestimuistutusta jostain asioista, mutta siinä on peiliin katsomisen paikka, koska tiedon tultua ensimmäisen kerran hän voisi tehdä merkinnän omaan kalenteriin. Näin tieto ei hukkuisi tai unohtuisi muun tiedon sekaan. Voidaan kuitenkin päätellä, että tiedotus onnistuu hyvin.

Yli puolet vastaajista toi esille, että päivittäinen kohtaaminen ja lapsen kuulumistenvaihto sujuvat pääsääntöisesti hyvin. Muutama vanhempi koki, että päivittäinen kommunikaatio sujuu vaihtelevasti. Pari vanhempaa toi esille, että kohtaaminen sujuu todella hyvin. Yksi vanhempi koki päivittäisen kommunikaation sujuvan huonosti. Vastauksissa kävi ilmi, että jotkut vanhemmat kokevat, ettei henkilökunnalla ole aikaa lapsen kuulumistenvaihtoon.

Muutama vanhempi toi esille, että he saavat tietoa lapsen päivästä liian vähän tai että kuulumisia joutuu kalastelemaan. Voidaan päätellä, että päivittäinen kohtaaminen ja lapsen kuulumistenvaihto sujuvat pääsääntöisesti hyvin, mutta jossain tapauksissa vanhemmat toivovat enemmän tietoa lapsen päivästä.

Päivittäiseen kohtaamiseen ja lapsen kuulumistenvaihtoon vaikuttanee kiire. Yhteistyöhön vaikuttaviksi tekijöiksi mainittiin henkilökunnan kiire. Kiireessä henkilökunnalla ei ole paljon aikaa keskustella tai kertoa lapsen hoitopäiväkulusta. Päivittäiset vienti- ja hakutilanteet ovat usein henkilökunnalle kiireisiä, koska monia lapsia haetaan yhtä aikaa, joilloin vanhemmat saattavat kokea, etteivät saa kuulla siinä tilanteessa lapsen päivästä niin paljon kuin haluaisivat.

9.2 Mistä vanhemmat pitävät yhteistyössä?

Pidetyimmät yhteistyömuodot ovat päivittäinen keskustelu, sähköinen viestintä ja vanhempainillat. Muut yhteistyömuodot, blogi, avoimet päivät ja toiminnalliset yhteistyötapahtumat saivat taakseen selvästi alle puolet kyselyyn vastaajista. Voidaan päätellä, että päivittäinen keskustelu, sähköinen viestintä ja vanhempainillat koetaan toimivimmiksi yhteistyömuodoiksi. Vaihtoehtojen lisäksi vanhemmat nostivat esille vasu-keskustelut. Jos vasu-keskustelu olisi ollut yksi vaihtoehtoista, se olisi mahdollisesti saanut monta kannattajaa.

Moni vanhempi piti päivittäistä keskustelua hyvänä yhteistyössä. Selvästi yli puolet vanhemmista koki, että päivittäinen keskustelu työntekijöiden kanssa sujuu hyvin. Henkilökunnasta nousi esille monta positiivista mainintaa. Yli puolet vastaajista toi esille jotain positiivista päiväkodin henkilökunnasta. Vanhemmat pitivät siitä, että henkilökunnalla on aikaa keskustella ja henkilökunta muistuttaa tärkeistä asioista. Vanhemmat kokivat myös, että henkilökunta on ystävällistä tai heidän kanssaan on avoin keskusteluyhteys. Vanhemmat pitivät myös sähköisestä viestinnästä ja moni koki sen toimivaksi.

9.3 Kehittämisehdotukset

Moni vanhempi jätti vastaamatta kysyttäessä mitä kehitettävää yhteistyössä, minkä voidaan olettaa tarkoittavan, ettei heillä ole mitään kehittämisehdotuksia tai että heidän mielestään yhteistyötä ei tarvitse kehittää nykyisestä. Kehittämisehdotuksia tuli muutama. Kehitettävää on päivittäisessä kohtaamisessa. Pari vanhempaa toi esille, työntekijöiden välisessä tiedonkulussa on parannettavaa, koska he eivät saa tietoa lapsen päiväkulusta hoitopäivän päätteeksi. Muutama vanhempi toivoi, että lapsen päivästä kerrottaisiin enemmän. Pari vanhempaa toivoi, että vanhempien toiveet ja tiedot lapsesta sekä kehitysideat huomioitaisiin. Kuten aikasemmassa kappaleessa kävi ilmi, muutama vanhempi toivoi, että asioista ilmoitettaisiin aikaisemmin. Eli sen suhteen tiedottamisessa on kehitettävää.

Kuitenkin suurin osa kehitysehdotuksista oli yksittäisiä ehdotuksia, jotka eivät saaneet suurempaa kannatusta. Vanhempien mukaan kehitettävää oli vanhempainilloissa, teemapäivissä ja ilmoitustaulun päivittämisessä. Yksi vastaaja toivoi vanhemmille mahdollisuutta vaikuttaa suunniteltaessa lasten arkea päiväkodissa. Parin vastaajan mukaan kehitettävää on, kun perehdytetään vanhempia talon tavoille lapsen aloittaessa päivähoidon ja, kun kysellään poissaoloja. Yksi vanhempi toivoi, että tärkeistä asioista muistutettaisiin esimerkiksi tekstiviestillä. Erään vanhemman mielestä ajanhallinassa on parannettavaa puolipäiväisten hauan aikaan. Tällä ilmeisesti viitataan siihen, ettei henkilökunnalla ole aikaa lapsen kuulumistenvaihtoon lasta haettaessa puolipäivän aikaan.

9.4 Yhteenvedo johtopäätöksistä

Tutkimuksen vastausprosentti oli 18,6 % ja tutkimuksen vastaajat olivat yhden päiväkodin lasten vanhempia. Vanhemmat muutamaa lukuun ottamatta kokivat yhteistyön vantaalaisen päiväkodin kanssa hyvänä. Yhteistyötä oli vanhempien mukaan sopivasti. Pari vanhempaa kuitenkin koki, että yhteistyötä on liian vähän. Vanhemmilla oli eriäviä näkemyksiä siitä, kuinka paljon päiväkotitarjoaa mahdollisuuksia yhteistyöhön. Vanhemmat muutamaa lukuun ottamatta kokivat, että päiväkotitarjoaa yhteistyömahdollisuuksia joko päivittäin tai tarpeen mukaan ja riittävästi. Muutama vanhempi koki, ettei mahdollisuuksia yhteistyöhön ole riittävästi.

Kaikki vanhemmat pitivät yhteistyötä päivähoiton kanssa joko erittäin tärkeänä tai tärkeänä. Toimiva yhteistyö on lapsen eduksi ja helpottaa lapsiperheen arkea. Suurin osa vanhemmista koki, että heidän osallistumiseen päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön vaikuttaa kiire. Myös henkilökunnan asenteen koettiin vaikuttavan vanhempien osallistumiseen.

Suurin osa vanhemmista saa tietoa tärkeistä asioista riittävästi ja oikea-aikaisesti päiväkodilta. Muutama vanhempi koki, etteivät he saa tietoa oikea-aikaisesti, vaan jostain asioista voisi tiedottaa aikaisemmin. Pieni osa vanhemmista nosti esille, että tieto hukkuu. Päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto henkilökunnan kanssa sujuvat pääsääntöisesti hyvin. Tässä ilmeni kuitenkin muutama poikkeus. Pieni osa koki päivittäisen kommunikaation sujuvan vaihtelevasti. Muutama vanhempi koki, että päivittäistä lapsen kuulumistenvaihtoa on liian vähän.

Vanhemmat pitävät eniten päivittäisestä keskustelusta, sähköisestä viestinnästä ja vanhempainilloista yhteistyömuotoina. Muut yhteistyömuodot kuten, blogi, toiminalliset yhteistyötapahtumat ja avoimet päivät saivat vain muutaman vanhemman kannatuksen. Näiden lisäksi vanhemmat nostivat vasu-keskustelun heitä miellyttäväksi yhteistyömuodoksi. Yhteistyössä hyvää on päivittäinen keskustelu ja avoin ja ystävällinen henkilökunta. Moni koki, että heillä on avoin keskustelu yhteys henkilökunnan kanssa. Osa vanhemmista koki sähköisen viestinnän toimivan hyvin.

Kehitettävää on päivittäisessä kohtaamisessa ja tiedottamisessa. Päivittäisen kommunikaation suhteen on kehitettävää siinä, että jokainen vanhempi saisi tarpeeksi tietoa lapsensa hoitopäivästä ja vanhempien ajatukset huomioitaisiin. Tähän liittyy myös työntekijöiden välinen tiedonkulku. Muutama vanhempi toivoi, että jostain asioista tiedotettaisiin aikaisemmin.

10 Pohdinta

Tässä kappaleessa pohdin opinnäytetyöprosessin onnistuneisuutta ja haasteita. Pohdin myös tutkimustuloksia ja tutkittavasta aiheesta heränneitä ajatuksia. Opinnäytetyön aikana minua mietitytti moni yhteistyöhön liittyvä asia. Opinnäytetyön tavoitteeni oli saada tietoa päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyöstä ja erityisesti siitä, miten vanhemmat kokevan yhteistyön. Pohdinnassa käyn läpi aluksi opinnäytetyöprosessin vaiheet ja lopuksi tutkimustulosten herättämiä ajatuksia. Tutkimuksen tavoitteena oli antaa päiväkodille tietoa yhteistyöstä ja vanhempien kokemuksista, jotta päiväkodilla olisi paremmat eväät yhteistyön toteuttamiseen ja kehittämiseen.

10.1 Opinnäytetyöprosessin pohdintaa

Tehdessäni opinnäytetyötä perehdyin laajasti vanhempien ja päiväkodin välisen yhteistyön teoriaan, josta löytyi materiaalia enimmäkseen termillä kasvatuskumppanuus. Tutustuin myös aikaisempiin opinnäytetöihin ja tutkimuksiin, joissa käytettiin kyseistä termiä. Vanhassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhuttiin kasvatuskumppanuudesta, mutta uudessa versiossa siitä on luovuttu. Aiheeseen syventyessäni ja teoreettista viitekehystä kirjoittaessani huomasin, ettei vanhempien ja päiväkodin välisestä löydy paljon tietoa. Löysin kyllä kirjallisuutta aiheesta, mutta monet olivat toisen käden lähteitä, joissa alkuperäinen lähde oli sama. Yhteistyöstä ei ole ilmeisesti kirjoitettu paljon, vaan siitä löytyy mainintoja varhaiskasvatusta käsittelevissä kirjoissa.

Oli mielenkiintoista tutkia juuri kyseistä aihetta, koska se nousi yhteistyöpäiväkodin tarpeista. Päiväkodin tavoitteena on ollut useamman vuoden ajan ollut varhaiskasvatusken näkyväksi tekeminen ja sen myötä vanhempien osallistaminen yhteistyöhön mukaan. Päiväkodin johtajan mukaan kuitenkin vain pieni osa vanhemmista osallistuu yhteistyöhön. Kiinnostuin tutkimaan aihetta, koska tiesin siitä olevan hyötyä päiväkodille. Olisi ollut mielenkiintoista tutkia yhteistyötä myös päiväkodin työntekijöiden näkökulmasta. Toisaalta tulevana varhaiskasvattajana on hyödyllistä saada enemmän tietoa siitä, miten vanhemmat kokevat yhteistyön. Tulevana lastentarhaopettajana sain arvokasta tietoa päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyöstä ja ennen kaikkea vanhempien ajatuksista. Uskon tästä olevan hyötyä tulevaisuudessa työelämässä. Ymmärrän selvemmin yhteistyön merkityksen myös lapsen edun kannalta. Vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on yhteinen tehtävä; tarjota lapselle parhaat mahdolliset kasvuedellytykset.

Opinnäytetyö oli kokonaisuutena pitkä prosessi, joka eteni rauhalliseen tahtiin. Suoritan lastentarhaopettajan pätevyyden, mikä rajasi aihevalinnan varhaiskasvatukseen. Itselläni ei ollut tarkkaa opinnäytetyöaihetta, vaan olin avoin kaikille tuleville ehdotuksille ja toivomuksille. Minulla oli vaikeuksia löytää yhteistyökumppania, vaikka olin yhteydessä useampaan varhaiskasvatusyksikköön. Kun päiväkodin johtaja vastasi minulle ja toi esille mahdollisen opinnäytetyöaiheen, olin ennen kaikkea helpottunut ja kiitollinen.

Opinnäytetyöprosessi lähti käyntiin syyskuun lopussa 2017 kun löysin yhteistyökumppanin ja laadin alustavan suunnitelman opinnäytetyölle. Sen jälkeen sain ohjaavan opettajan ja aloin pohtimaan yhteistyökumppanin kanssa, miten opinnäytetyön tutkimus toteutettaisiin ja millä aikataululla olemme liikkeellä sekä mitä yhteistyökumppani toivoo.

Mietin eri vaihtoehtoja, miten lähtisin tutkimaan päiväkodin johtajan esiin tuomaa aihetta. Koin kuitenkin hyödylliseksi tutkia vain vanhempien kokemuksia yhteistyöstä. Olisi ollut mielenkiintoista tutkia sekä päiväkodin työntekijöiden että vanhempien kokemuksia yhteistyöstä ja vertailla niitä, mutta se ei olisi ollut päiväkodin tarpeiden kannalta niin oleellista. Kyse kuitenkin oli vanhempien osallistumisesta. Tämän lisäksi se olisi tuottanut minulle huomattavasti suuremman työmäärän, ottaen huomioon, että tein opinnäytetyön yksin. Minulla ei ollut vaikeuksia päättää miten toteuttaa tutkimus. Oli selvää, että toteuttaisin sen jonkinlaisena kyselynä. Päiväkodin johtaja suositteli minua toteuttamaan kyselyn nettikyselynä, koska hän uskoi vanhempien todennäköisesti vastaavan sähköiseen kuin paperiseen kyselyyn, joka helposti hukkuu. Suunnittelin toteuttavani kyselyn E-lomakkeella, koska minulla ei ollut käyttäjätunnuksia yhteistyökumppanin suosittelemaan Vantaan kaupungin käyttämää WebPro-ohjelmaan.

Prosessi jatkui suunnitelmavaiheeseen ja opinnäytetyösuunnitelman laatimiseen. Pidin suunnitelmaseminaarin marraskuun alussa 2017. Panostin kirjalliseen suunnitelmaan varsin paljon, erityisesti teoria osuuteen, ja siitä tuli laaja. Suunnitelmavaiheessa laadin kyselylomakkeen, jota hioin päiväkodin johtajan, tuttavaperheen vanhemman ja ohjaavan opettajan avulla. Suunnitelma hyväksyttiin ja tutkimusseminaarin jälkeen hain tutkimuslupaa Vantaan kaupungilta. Tutkimuslupa myönnettiin marraskuun loppupuolella 2017.

Seuraavaksi minun piti päättää, miten ja milloin kysely toteutettaisiin. Päädyin toteuttamaan kyselyn paperilomakkeena, koska nettikyselyn lähettämisessä ilmeni tietosuoja ongelmia. Tein Laurean E-lomakkeella kyselyn, jonka minun tuli lähettää päiväkodin lasten vanhemmille. Päiväkodinjohtaja ei kuitenkaan saanut antaa minulle vanhempien sähköpostiosoitteita tietoturva syistä. Loppujen lopuksi ilmeni, että Laurean Tikkurilan atk-vastaaja olisi mahdollisesti osannut auttaa minua ja ratkaista ongelman, mutta hän ei ollut kyselyn toteuttamisen aikaan paikalla Laureassa.

Jos aloittaisin opinnäytetyötä nyt, voisin käyttää ehkä paperista ja sähköistä kyselyä rinnakkain. Näin olisin saanut ehkä enemmän vastauksia, mutta se olisi kuitenkin teettänyt enemmän työtä. Nettikyselyn laatiminen ei ollut vaikeaa, mutta atk-tuki olisi ollut tarpeen tietosuoja ongelmien ilmetessä. Tämän lisäksi paperin käyttöä vältetään nykyään ekologisista syistä, joten paperista kyselylomaketta voidaan pitää epäekologisenä vaihtoehtona. Toisaalta sähköinen kyselomake olisi voinut hukkuu sähköpostien sekaan, kuten vanhempien vastauksissa kävi ilmi.

Askartelin pahvilaatikoista lomakkeiden palauttamista varten suljetut palautuslaatikot jokaisen ryhmän eteistilaan. Rajasin kyselyn vastaamisajan viikkoon, ettei aineistokeruuprosessi pitkity. Pidempi vastausaika olisi voinut johtaa siihen, että kyselyyn vastaaminen lykkääntyy ja unohtuu. Olin kuitenkin varautunut pidentämään vastausaikaa, jos vastauksia tulee liian vähän. Laadin alustavan tiedotteen kyselystä, jonka päiväkodin johtaja lähetti vanhemmille ja laittoi ilmoitustaululle noin viikko ennen kyselyn toteuttamista. Kysely toteutettiin joulukuussa 2017. Viedessäni palautuslaatikot päiväkodille esittelin itseni parille työntekijälle, jotka tulivat vastaan ja pyysin heitä kehottamaan vanhempia osallistumaan kyselyyn.

Opinnäytetyösuunnitelma oli hyvä alku kirjoitusprosessille ja teoreettiselle viitekehykselle, koska se oli laaja. Kirjoitin opinnäytetyötä koko opinnäytetyöprosessin ajan omaan tahtiini pikku hiljaa. Pidin taukoa opinnäytetyöstä pitkän joululoman ajan. Aineiston käsitteleminen ja analysoiminen oli haasteellisempaa ja vei enemmän aikaa kuin olin kuvitellut. Pysyin aikataulussa kohtuullisen hyvin ja sain helmikuun alussa 2018 sain työn valmiiksi ohjaavalle opettajalle lähetettäväksi. Opinnäytetyöseminaari järjestettiin vasta maaliskuun alussa 2018, jonka jälkeen tein vielä pieniä korjauksia työhön. En saanut opinnäytetyöprosessia täysin päätökseen helmikuun aikana niin kuin olin suunnitellut.

Toimitan opinnäytetyön valmiina päiväkodinjohtajalle käytettäväksi, miten hän haluaakin hyödyntää sitä. Laadin tuloksista yhteenvedon, jonka toimitin päiväkodin johtajalle, joka voi puolestaan lähettää sen vanhemmille tai laittaa ilmoitustaululle esille. Näin vanhemmatkin tulevat tietoisiksi minkälaisia tuloksia tutkimusta saatiin ja näkevät heidän vastauksiensa tulevan oikeasti esille ja käyttöön. Jos tuloksia ei tuotaisi vanhempien tietoisuuteen, saattaisi se vaikuttaa vanhempien halukkuuteen vastata seuraavaan kyselyyn.

Olen oppinut prosessin aikana paljon tutkimuksen tekemisestä ja työskentelyn aikatauluttamisesta. Ennen opinnäytetyötä minulle ei ollut kokemusta tutkimuksen tekemisestä, vaan jouduin tutustua tutkimuksen teoriaan samalla kun tein opinnäytetyötä. Jos minulla olisi ollut kokemusta tutkimuksen tekemisestä ennen opinnäytetyöprosessia, olisi tutkimus ja koko työ ollut huomattavasti helpompia. Opinnäytetyö on kuitenkin osa opiskelua ja prosessin aikana olen oppinut paljon. Suoritin opinnäytetyötä tukevat tutkimus- ja

kehittämistoiminnan kurssit jo pari vuotta sitten. Jälkeen päin ajateltuna kurssit olisi kannattanut suorittaa juuri ennen opinnäytetyön aloittamista, jotta kursseilta saatu tieto olisi vielä muistissa ja siitä olisi hyötyä.

Opinnäytetyön tekeminen yksin onnistui pääosin erittäin hyvin. Olisi ollut mukava tehdä opinnäytetyö toisen opiskelijan kanssa, mutta siinä olisi ollut omat haasteensa. Yksin tehdessä työn eteneminen riippui vain itsestä ja omasta motivaatiosta. Välillä toivoin, että olisin voinut tukeutua pariin, esimerkiksi kirjoittaessa, ja vaihtaa ajatuksia ja mielipiteitä. Erityisesti tekstin hiomisessa parin tuki olisi ollut tarpeen, koska omalle tekstille tulee helposti sokeaksi. Ehkä parin kanssa tehdessä opinnäytetyö ei olisi jäänyt roikkumaan joululoman aikaan, ja se olisi valmistunut aikaisemmin. Toisaalta sain edetä työn kanssa omaan tahtiini omilla ehdoillani.

10.2 Tutkimustulosten- ja aiheen pohdintaa

Halusin saada mahdollisimman luotettavan kokonaiskuvan tutkittavasta aiheesta yhteistyöpäiväkodissa. Tämän vuoksi toteutin kyselyn koko päiväkodissa, enkä vain esimerkiksi parissa ryhmässä. Koin tämän hyväksi, jotta sain mahdollisimman paljon vastauksia ja monipuolista tietoa vanhempien kokemuksista ja mielipiteistä. Tästä huolimatta vastausprosentti jäi alhaiseksi, vaikka olinkin osannut sitä odottaa.

Aihetta olisi voinut tutkia vielä perusteellisemmin ja laajemmin pidemmällä kyselylomakkeella tai haastattelulla. Toisaalta monet olisivat varmasti jättäneet vastaamatta vielä pidempään kyselyyn. Pitkä lomake ja avoimet kysymykset eivät houkuttele vastaamaan kiireisiä vanhempia. Tässäkin tutkimuksessa ilmeni, että muutamat vastaajista vastasivat tilastollisiin kysymyksiin, mutta jättivät vastaamatta avokysymyksiin, joista tietoa olisi saanut enemmän.

Tutkimusmenetelmänä haastattelu olisi antanut mahdollisesti enemmän tietoa ja kattavamman tutkimusaineiston. Kyselylomakkeella sain lopulta aika vähän tietoa, koska suurin osa vastauksista oli lyhyitä. Keskustellessa haastateltavat vanhemmat olisivat voineet kertoa omia kokemuksiaan huomattavasti laajemmin, jolloin tutkimusaineisto olisi ollut runsaampi. Olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että sain tutkimuksen tehtyä ja riittävästi kyselyn vastauksia. Olisi voinut käydä myös niin, etteivät vanhemmat olisi vastanneet kyselyyn ja olisin joutunut uusimaan sen tai miettimään tutkimuksen toteuttamistavan uusiksi. Olen oppinut, että tutkimuksessa jokainen vastaus on todella tärkeä.

Mielestäni onnistuin tutkimusprosessissa suhteellisen hyvin, koska sain riittävän aineiston ja löysin siitä vastaukset tutkimuskysymyksiin. Päiväkoti saa tutkimuksesta arvokasta tietoa vanhempien kokemuksista yhteistyöstä. Uskon, että kysely sai tutkimukseen osallistuneet vanhemmat pohtimaan yhteistyötä, millaista on onnistunut yhteistyö ja mitä siihen vaaditaan.

Tiedonkulku kodin ja päiväkodin välillä ja avoin vuorovaikutus esimerkiksi vaativat molempien yhteistyösapuolten panostusta.

En yllättynyt tutkimustuloksista, koska olin luonnollisesti osannut odottaa sekä positiivisia ja kriittisiä vastauksia ja kokemuksia. Maarit Alasuutarin (2010) tutkimuksessa ”Suunniteltu lapsuus” mukaan vanhemmat tulkitsevat kasvatuskumppanuutta eli päiväkodin kanssa tehtävää yhteistyötä hieman eri tavalla kuin työntekijät. Opinnäytetyötä tehdessä pohdin sitä, miten eri tavalla päiväkodin työntekijät ja vanhemmat tulkitsevat yhteistyötä. Vanhemmilla on erilaisia käsityksiä muunmuuassa yhteistyön riittävydestä. Joku vanhempi toivoo huomattavasti enemmän päivittäistä keskustelua lapsen asioista ja hoitopäivästä kuin toinen. Tutkimuksen vastauksista kävi ilmi, että jollekin vanhemmalle riittää muutama sana lapsen hoitopäivästä, kun toinen haluaa tarkemman selityksen siitä, miten lapsi on syönyt, nukkunut ja mitä leikkinyt ja tehnyt. Jotkut vanhemmat tuovat enemmän esille toiveitaan ja ajatuksiaan yhteistyöstä tai lapsen hoidosta sekä haluavat vaikuttaa lapsen hoitopäivän kulkuun tai suunnitteluun.

Vastauksia analysoidessa tuli sellainen käsitys, että joillakin vanhemmilla on huomattavasti enemmän odotuksia yhteistyöstä kuin toisilla vanhemmilla. Yksi vanhempi vastasi viimeisen kysymyksen kohdalla seuraavasti: ”Asioiden hoitamatta jättämisestä tai vanhempien kehitysehdotuksia ei pitäisi aina torpata/perustella ajan puutteella, se ei ole hyvää asiakaspalvelua”. Kuten tämän tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, kiire vaikuttaa vanhempien yhteistyön osallistumiseen, joten loogisesti myös päiväkodin henkilökunnan kiire vaikuttaa yhteistyöhön. En tiedä minkälaisen asioiden hoitamatta jättämiseen ja kehitysehdotuksiin vanhempi viittaa vastauksessaan, joten on vaikea tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä tapauksesta. Todennäköisesti henkilökunnalla on kuitenkin usein kiire ja ajanpuute voi olla perusteltu syy jossakin tapauksissa.

Yksi vanhempi vastasi kysely viimeiseen kysymykseen seuraavasti: ”Jos olisi enemmän hoitohenkilökuntaa niin saisi tarkemman kuvauksen oman lapsensa päivästä. Nyt henkilökunnalla niin paljon lapsia hoidettavana etteivät ehdi kaikkiin keskittyä.” Kyseinen vanhempi kuitenkin koki yhteistyön hyvänä. Vanhempi tiedosti päiväkodin henkilökunnan rajalliset resurssit ja ajan, vaikka toivoisikin tarkempaa kuvausta lapsen päivästä.

Pohdin, kysyvätkö vanhemmat itse lisää lapsen hoitopäivästä vai onko kyse siitä, etteivät vanhemmat halua olla häiriöksi huomattuaan, että henkilökunnalla on kiire eikä hetki ole hyvä pidemmälle keskustelulle. Työntekijöiden toimenkuvaan kuuluu lapsen asioista kertominen ja työntekijöillä on vastuu yhteistyön ylläpitämisestä, mutta kummankin osapuolen panosta tarvitaan.

Täytyy ottaa huomioon, että kaikki vanhemmat eivät vastanneet kyselyyn, joten tuloksia ei voi täysin yleistää vastaamaan koko päiväkodin asiakaskuntaa. Koen, että tutkimustulokset

ovat suuntaa-antavia näkemyksiä vanhempien kokemuksista. Ei voi tietää, miten vastaamatta jättäneet vanhemmat, joita oli kuitenkin suurin osa, kokevat yhteistyön ja siihen liittyvät tekijät. Tutkimus ei anna varsinaisesti mitään uutta tietoa vanhempien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä ja aihetta on tutkittu paljon jo aiemmin. Kuitenkaan yhteistyötä ei ole tutkittu juuri tässä kyseisessä vantaalaisessa päiväkodissa ja sen vuoksi tutkimus on tärkeä ja merkittävä tutkimuspäiväkodille.

Parhaimmillaan tutkimustuloksista on paljon hyötyä päiväkodille ja se avaa konkreettisia kehittämisenäkökulmia yhteistyölle. Yhteistyö on itsestään selvä asia, koska vanhemmat ja päiväkodin työntekijät tapaavat melkein päivittäin. Toisaalta toivottavasti kysely sai vanhemmat pohtimaan yhteistyön tärkeyttä, joka avasi uusia ovia yhteistyössä, koska päiväkodin ja vanhempien toimiva yhteistyö on lapsen edun mukaista. Lisäksi toivon, että tutkimustulokset antavat myös positiivista palautetta työntekijöille, joka innostaisi heitä työssään. Helpommin annetaan negatiivista kuin positiivista palautetta, joka kantaa pidemmälle.

Opinnäytetyön tutkimustuloksia voi verrata esimerkiksi Riina Lehtipään (2007) gradun tutkimustuloksiin. Lehtipään tutkimustulosten mukaan vanhemmat ovat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä yhteistyöhön päiväkodin kanssa. Tämän tutkimustulosten mukaan vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa pääosin hyvänä. Lehtipään tutkimustuloksissa päivittäinen keskustelu, tiedonkulku, vuorovaikutuksen avoimuus ja luottamus olivat mainittu hyviksi yhteistyössä. Yhteistyössä ilmenneinä haasteina kerrottiin esimerkiksi keskusteluiden ja tiedotuksen puute sekä lapsen yksilöllisten tarpeiden vähäinen huomiointi päiväkodissa. (Lehtipää 2007, 39.) Opinnäytetyön tutkimustulosten mukaan yhteistyössä hyvänä pidettiin avointa keskusteluyhteyttä, päivittäistä vuorovaikutusta, sähköistä tiedonkulkua ja ystävällistä henkilökuntaa. Kehitettävää ilmeni päivittäisen kohtaamisessa, erityisesti lapsen kuulumistenvaihdossa, ja tiedottamisessa. Tutkimustulokset ovat varsin samansuuntaisia, vaikka Lehtipään tutkimus oli huomattavasti laajempi.

10.3 Varhaiskasvattajien valmiudet yhteistyölle

Työntekijöiden valmiudet erilaisten ihmisten kohtaamiseen ja heidän kanssaan toimimiseen ovat tärkeä osa nykypäivän varhaiskasvatusta. Luonnollisesti päiväkodin työntekijät saavat kokemusta ja osaamista yhteistyön tekemisestä kaikenlaisten asiakkaiden kanssa. Päiväkotien asiakaskuntaan kuuluu hyvin erilaisista elämäntilanteista tulevia ihmisiä. Varhaiskasvatuksessa ei riitä vain pedagoginen osaaminen vaan tarvitaan osaamista myös vanhempien kohtaamisesta ja perheiden kanssa työskentelystä.

Nykypäivänä perhemuodot ovat moninaiset sillä ydinperheiden lisäksi on eroperheitä ja uusperheitä. Lapsilla voi olla kaksi kotia ja henkilökunnan tulee toteuttaa yhteistyötä molempien vanhemman kanssa. On myös mahdollista, että lapsen huoltaja on joku muu kuin

biologinen vanhempi. Jossain tapauksissa täytyy pohtia ja selvittää kenen kanssa lapsen asioista asioidaan ja kenelle voi antaa tietoja lapsesta. Tapaukset, jossa eronneet vanhemmat eivät ole yhteydessä keskenään, tuottavat päiväkodille lisää vastuuta lapsen asioiden infoimomisesta erikseen molemmille vanhemmille.

Yhteistyön haasteena on luoda avoin ja luottamuksellinen suhde jokaiseen vanhempaan. Luodakseen luottamuksellisen ja avoimen suhteen jokaisen vanhemman kanssa, työntekijällä tulee olla herkkyyttä ja tilannetajua. Varhaiskasvatuksen ammattilaisella on käytännössä vastuu siitä minkälainen yhteistyösuhde työntekijän ja vanhemman välille muodostuu, mutta siihen tarvitaan molempien osapuolten panostusta. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen tehtävänä on luoda suhdetta vanhempaan pikkuhiljaa, jotta syntyy molemminpuolinen luottamus, joka vahvistaa vanhemman kokemusta omasta osallisuudesta ja asiantuntijuudesta mahdollistaen tasavertaisen suhteen.

Uusi varhaiskasvatuslaki ja suuremmat ryhmäkoot tuovat oman haasteensa päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien yhteistyöhön. Luonnollisesti mitä enemmän lapsia on hoidettavana, sitä vähemmän työntekijöillä on vastuuta, ja jää vähemmän aikaa vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan vanhempien tulisi voida vaikuttaa esimerkiksi varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Tulevaisuudessa voisi tutkia, kuinka vanhemmat kokevat voivansa vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen. Kokemuksia ja odotuksia päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyöstä olisi hyvä tutkia jatkossakin. Varhaiskasvatuksen muutostilanteissa olisi hyvä tutkia ja arvoida muutosten vaikutusta vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Lähteet

Painetut

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tampere: Gaudeamus.

Alasuutari M. 2010. Suunniteltu lapsuus. Tampere: Vastapaino.

Bardy, M. & Känkänen, P. 2005. Omat ja muiden tarinat. Ihmisyyttä vaalimassa. Helsinki: Stakes.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito - lapsen mahdollisuus. Oppaita 58. Helsinki: Stakes.

Isaacs, W. 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Uraauurtava lähestyminen liike-elämän viestintään. Helsinki: Kauppakaari.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kananen J., 2008. Kvantti - Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Karila, K. 2005. Kasvatuskumppanuus arjen käytännöissä. Lastentarha 3/2004.

Karila K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa: Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. THL. Tampere: Juvenes Print.

Munter, H. 2001. Lapsi aloittaa päivähoidon. Teoksessa Helenius, Aili & Karila, Kirsti & Munter, Hilikka & Mäntynen, Pirkko & Siren-Tiusanen, Helena (2001). Pienet päiväkodissa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.

Mönkkönen, K. 2002. Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena. vastaamisen, vallan ja vastuun merkitys sosiaalialan asiakastyön vuorovaikutuksessa. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskunta-tieteet 94.

Raivio, H & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Taina Era (toim.): Osallisuus - oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156.

Schulman, M. 2001. Psykoterapia 3/2001.

Tuomi J. & Sarajärvi A., 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 7., uudistettu laitos. Vantaa: Hansaprint Oy.

Sähköiset

Finlex. 19.1.1973/36. Varhaiskasvatustalaki. Viitattu 20.10.2017.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=p%C3%A4iv%C3%A4koti>

Finlex. 16.3.1973/239. Asetus lasten päivähoitosta.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>

Lastensuojelun keskusliitto. Muuronen, K. 2017. Lastentarhasta päiväkotiiin - varhaiskasvatuksen murros 1970-luvulta nykypäivään. Viitattu 6.3.2018.

<https://www.lskl.fi/blogi/lastentarhasta-paivakotiin-varhaiskasvatuksen-murros-1970-luvulta-nykypaivaan/>

Lehtipää R. 2007. Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa. Pro Gradu. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 15.11.2017.

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18430/URN_NBN_fi_jyu-200804101329.pdf?sequence=1

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Osallisuus. Viitattu 5.11.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Vantaan kaupunki. Lapsi varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelma. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 20.10.2017.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/132358_Vantaan_varhaiskasvatussuunnitelma_2017.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Viitattu 5.10.2017

http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön?	43
Kuvio 2: Missä määrin vanhemmat kokevat yhteistyötä olevan?	44
Kuvio 3: Kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät yhteistyötä?	46
Kuvio 4: Pidetyimmät yhteistyömuodot	52

Taulukot

Taulukko 1: Yhteistyö vanhempien kokemana	43
Taulukko 2: Kuinka paljon päiväkotit tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia?	45
Taulukko 3: Perusteluja yhteistyön tärkeydelle	47
Taulukko 4: Tekijät, jotka vaikuttavat vanhempien yhteistyöhön osallistumiseen.	48
Taulukko 5: Kuinka hyvin vanhemmat saavat tietoa tärkeistä asioista?	49
Taulukko 6: Miten sujuvat päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto?	51
Taulukko 7: Asiat, jotka yhteistyössä toimivat hyvin.....	53
Taulukko 8: Mitä kehitettävää yhteistyössä on?.....	55

Liitteet

Liite 1: Tiedote	71
Liite 2: Kyselylomake	72
Liite 3: Tutkimuslupa	74

Liite 1: Tiedote

Hei arvoisat lasten vanhemmat!

30.11.2017

Olen sosionomiopiskelija Tikkurilan Laurea-ammattikorkeakoulusta ja toteutan päiväkodissa opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen huoltajien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa sekä, kerätä mahdollisia uusia kehittämideoita yhteistyön parantamiseksi.

Kysely toteutetaan ensi viikolla (viikko 49). Kyselylomakkeet jaetaan huomenna perjantaina lasten lokeroihin ja vastausaikaa on perjantaihin 8.12. asti. Täytetyt kyselylomakkeet palautetaan ryhmien eteistiloissa oleviin palautuslaatikoihin. Kyselyyn vastaaminen vie noin 10 minuuttia ja se on vapaaehtoista. Jokainen vastaus on tärkeä. Vastausten saaminen olisi minulle hyvin arvokasta, jotta tutkimusaineisto olisi mahdollisimman kattava. Vastaamalla saat mielipiteesi esille ja voit vaikuttaa päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön tulevaisuudessa.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä kyselylomakkeessa kysytä vastaajien tunnistetietoja.

Tulen tekemään teille tutkimuksen tuloksista lyhyen koosteen kevään 2018 aikana. Itse opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa.

Vastaan mielelläni tutkimusta ja kyselyä koskeviin kysymyksiinne,

Linda Luostarinen

linda.luostarinen@student.laurea.fi

Liite 2: Kyselylomake

Kysely huoltajien ja päiväkodin yhteistyöstä vanhemmille

Huoltajien ja päivähoidon yhteistyöllä tarkoitetaan lasten vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistyötä lapsen asioihin ja päivähoidon liittyen.

Vastaa laittamalla rasti ja/tai kirjoittamalla vastaukselle varattuun tilaan. Vastaathan kaikkiin kysymyksiin. Kyselylomake palautetaan perjantai 8.12. mennessä päiväkodille ryhmien eteistilojen palautuslaatikkoon!

1. Millaisena koet yhteistyön päiväkodin kanssa?

hyvänä tyydyttävänä huonona

2. Missä määrin yhteistyötä on?

liian paljon sopivasti liian vähän

3. Kuinka paljon päiväkotitarjoaa mahdollisuuksia yhteistyöhön?

4. Kuinka tärkeänä pidät yhteistyötä päivähoidon kanssa?

erittäin tärkeänä tärkeänä ei tärkeänä riippuu tilanteesta, minkälaisesta?

5. Mitkä tekijät vaikuttavat yhteistyöhön osallistumiseen?

(esim. kiireinen arki, mielenkiinnon puute, päiväkotiin liittyvät tekijät; mitkä?)

6. Kuinka riittävästi ja oikea-aikaisesti saat tietoa tärkeistä asioista päiväkodilta?

7. Miten sujuvat mielestäsi päivittäiset kohtaamiset ja lapsen kuulumistenvaihto henkilökunnan kanssa?

8. Mistä yhteistyömuodoista pidät? (voit rastittaa yhden tai useamman)

Päivittäinen keskustelu	☐
Vanhempainillat	☐
Sähköinen viestintä	☐
Blogi	☐
Toiminnalliset yhteistyötapaukset	☐
Avoimet päivät	☐
Muu, mikä?	☐

9. Mikä yhteistyössä mielestäsi toimii hyvin?

10. Mitä kehitettävää yhteistyössä mielestäsi on?

Paljon kiitoksia vastauksestasi!

Liite 3: Tutkimuslupa

Vantaa

Viranhaltijapäätös § 27/2017 sivu 1 (2)

22.11.2017

VD/9903/13.00.00/2017

Sivistystoimi / Varhaiskasvatus
Kehittämispäällikkö

Tutkimusluvan myöntäminen / Vantaalaisen päiväkodin huoltajien ja päivähoidon yhteistyö lasten vanhempien kanssa / Laurea ammattikorkeakoulu / Luostarinen Linda

Laurea ammattikorkeakoulun opiskelija Linda Luostarinen hakee tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten. Tutkimuksen nimi on "Vantaalaisen päiväkodin huoltajien ja päivähoidon yhteistyö lasten vanhempien kanssa".

Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa millaisena vanhemmat kokevat yhteistyön päiväkodin kanssa, mistä osallistumismuodoista vanhemmat pitävät ja millaisia kehittämisehdotuksia vanhemmilla on yhteistyöstä. Tutkimus tehdään laadullisena tutkimuksena ja otoksen koko on noin 100 huoltajaa. Tutkimusaineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella.

Tutkijalle ei luovuteta salassa pidettäviä asiakirjoja ja tutkija on lain mukaan salassapitovelvollinen tutkimuksessa tietoon saamiensa yksilöä ja perhettä koskevien asioiden suhteen, sekä hänen tulee huolehtia siitä, että yksittäistä henkilöä tai perhettä ei tutkimuksessa voida yksilöidä. Tutkimuksessa kerättyä tietoa saa käyttää vain tutkimustarkoituksiin. Mikäli tutkimus kohdistuu lapsiin, edellytetään huoltajien suostumista tutkimukseen osallistumiseen.

Päätös:

Päätän

- 1) myöntää tutkimusluvan Linda Luostarisen opinnäytetyölle, jonka aiheena on "Vantaalaisen päiväkodin huoltajien ja päivähoidon yhteistyö lasten vanhempien kanssa";
- 2) että tutkija huomioi tutkimusaineiston keruussa ja metodin valinnassa, että iso osa päiväkodin huoltajista ei puhu suomea äidinkielenään;
- 3) että tutkija kiinnittää huomiota lähdekirjallisuuden tuoreuteen; ja
- 4) että tutkijan tulee toimittaa yksi kappale tutkimuksesta PDF-tiedostomuodossa osoitteeseen kirjaamo(at)vantaa.fi

Päiväys Vantaa 22.11.2017

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Virka-asema Kehittämispäällikkö

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano: Luostarinen Linda

Tiedoksi:

Tämä päätöspöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika: 22.11.2017, klo 08.15-16.00

Paikka: Vantaan kaupunki, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)